KONFLIKT

Õigusabi pakkumine lõppes kohtus

Riigi tasuta õigusabi pakkumise konkursil kaotajaks jäänud ettevõtja **Hille Raud** vaidlustas konkursi tulemused kohtus, põhjendades, et võitjaks osutus probleemse ettevõtjaga seotud taustata büroo. ▶ 4–5

SULUSEIS

Ravimimonopol surus Eesti põlvili

Rahvusvaheline ravimifirma, mida Euroopa Komisjon kahtlustab turul monopoolse seisundi kuritarvitamises, pani Eesti olukorda, kus asendamatute vähiravimite hind kasvab 400–1100 protsenti. ▶ 7

ÄRIPLAAN

Armin Kõomägi ei usu riiklikku heaolumudelit

Eesti majandus ei vaja mitte hooandmist, vaid rahule jätmist – heaolumudeli riigis muutuvad ettevõtted abituteks toetuste saajateks, ütleb kirjanikust ettevõtja Armin Kõomägi tänases intervjuus. ▶ 8–9

Äripäev

Ausalt ja kartmatult

PÄEVA TEGIJA ▲

Valitsuse maksutarkuse allikas paljastatud!

Metaprindi tegevjuht **Martti Lemendik** kahtlustab, et valitsuse maksupoliitika aluseks on põhikooli kohustusliku kirjanduse hulka kuuluv Lydia Koidula teos "Säärane mulk": sellest raamatust tuttav iseenese tarkus on see, millel valitsuse maksupoliitika põhineb. Lemendik pole päris kindel, kas otsustajad mõnda teist raamatut peale selle veel üldse elus lugenud on. Valitsuse maksupoliitikale annab terava hinnangu ka Äripäeva juhtkiri.

▶ Loe lisaks lk 10

Esmaspäev, 5. juuni 2017
nr 107 (5705) **3 eurot**

EUR/USD	USD/EUR	EUR/SEK	EUR/RUB	NordPool	Euribor
1,1219 ▼	0,8913 ▲	9,7760 ▼	63,5329 ▲	48,24 ▲	-0,254 ▲

Eesti juurtega USA börsikaupleja Alexander Elder esines reedel Eestis, kus jagas kogemusi ja teadmisi. Elder meelitas siia kohale isegi legendaarse soomlase Seppo Saario. ▶ 12–15

KAUPLEMISEDU

Jagas rikkuse valemit

FOTO: ANDRAS KRALLA

LÜHIDALT

Aasta ettevõte süttis põlema

Mullu aasta ettevõtteks tunnistatud masinaehitusettevõtte Hekotek tehases Jüri alevikus süttis reedel angaar.
Hekoteki juhatuse esimees Heiki Einpaul ütles Postimehe vahendusel, et õnneks keegi töötajatest majas sees ei olnud. "Hoone on püsti. Mingeid inimkahjusid ei ole, materiaalseid kahjusid hakkame kokku lugema pärast seda, kui oleme selle probleemi lahendanud ja ära kustutanud," lausus ta. Seda, miks tulekahju puhkes, Einpauli sõnul veel teada ei ole. Hoone oli kindlustatud.
Postimehe teada põles värvimisruum, mis sai nii palju kahjustada, et Einpauli sõnu on see vaja uus teha. Väidetavalt võis tuli alguse saada ehitustöödest.

USA tööraport jäi ootustele alla

Eelmisel nädalal ilmunud USA tööraportis seisab, et mais loodi juurde 138 000 töökohta, vahendas CNBC.
Tulemus jäi analüütikute ootustele oluliselt alla. Reutersi küsitletud eksperdid olid oodanud uute töökohtade arvu 185 000 juurde.
Sealjuures on märkimisväärne, et uusi töökohti loodi juurde pigem sellistesse valdkondadesse, kus makstav palk on tagasihoidlik.

Europol tabas küberpetturite võrgustiku

Kolm päeva kestnud operatsiooni käigus vahistati Poolas üheksa inimest, kelle seas olid kriminaalse võrgustiku juhid, samuti otsiti läbi 25 maja, teatas Europol.
Kurjategijad reklaamisid internetis autosid ning ehitus- ja põllumasinaid, mida nad kunagi asjast huvitatud ostjaile kohale ei toimetanud, kuigi olid saanud ettemaksu.
Kriminaalne võrgustik tegutses alates 2015. aasta jaanuarist. Pättide ohvriks langes ligikaudu 1000 inimest, kes kaotasid kokku vähemalt 2,4 miljonit eurot.

PANE TÄHELE

Lidl Lasnamäel end üksikuna tundma ei pea

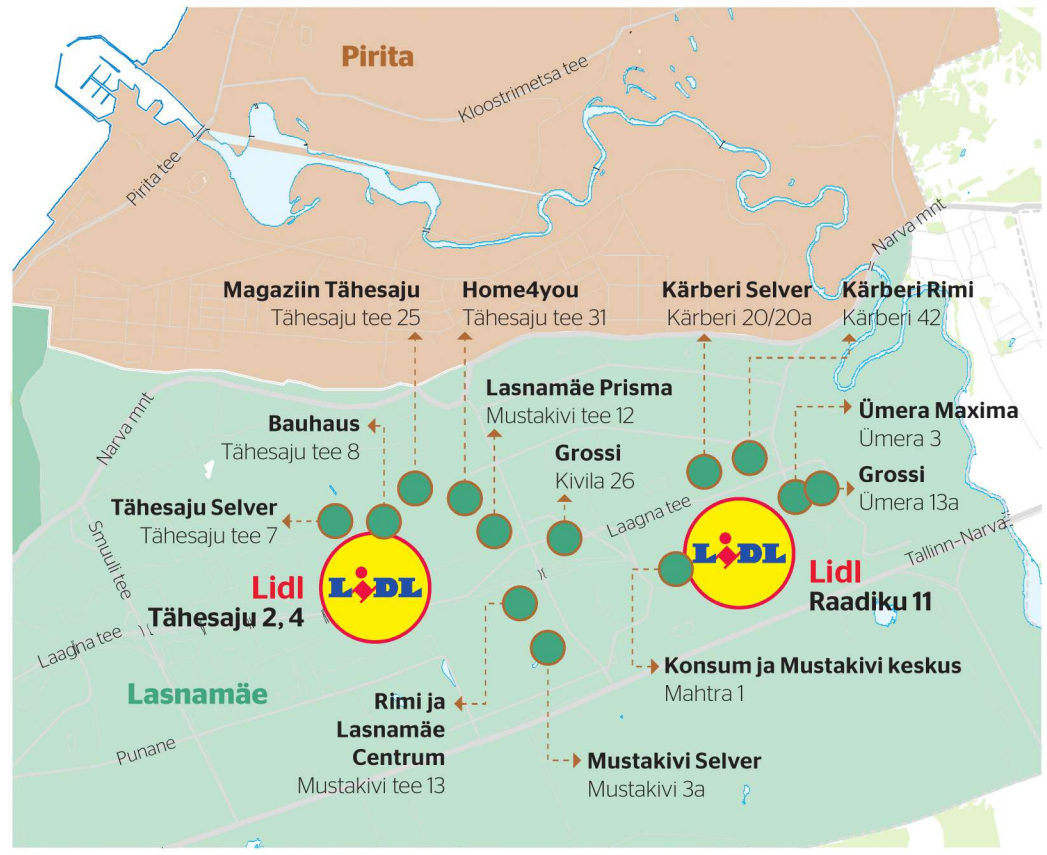

ALLIKAS: ÄP

Haabersti
Lidl Rannamõisa tee 12 + 12a,12b + 14, 14a, 14b
Kakumäe Selver Rannamõisa tee 6e

Mustamäe
Lidl Sõpruse puiestee 153
Rimi Sõpruse puiestee 174
Maxima Sõpruse puiestee 171

Narva
Lidl Tallinna maantee 7
Rimi ja Fama keskus Fama 10
Selver ja Kerese keskus Paul Kerese 3
Astri keskus ja Selver Tallinna maantee 41
Narva Centrum Tallinna 47
Maxima Tiimanni 20

Tartu
Lidl Anne 44
Anne Säästumarket (suletakse) Anne 46a
Konsum ja Eedeni keskus Kalda tee 1
Tartu Saare Maxima Anne 57
Kivilinna Konsum Jaama 173
Jaamamõisa Selver Jaama 74

KAUBANDUS

Lidli poed tulevad teistele selga

Saksa odavkett Lidli jaoks on ostetud krunte Tallinnas, Tartus ja Narvas. Kõik krundid asuvad teiste toidupoodide naabruses.

KRISTEL HÄRMA
kristel.harma@aripaev.ee
Äripäev

5
protsenti tahab Lidl teadaolevalt haarata endale Eesti jaeturust.

Saksa odavjaeketi Lidl esindaja Eestis, firma MMS Property Solutions OÜ ostab kokku kinnistuid, kuhu plaanitakse kauplus rajada. Lisaks ostetud kruntidele paistab kinnistusregistrist, et ettevõte omab õigusi ka Lasnamäel Tähesaju tänaval ja Haaberstis Rannamõisa teel.

Tähesaju tee krundid kuuluvad praegu ettevõttele Laagna Arendus. Selveri ja Bauhausi lähedusse kerkiva kaupluse ümber paikneb veel mitu suurt jaeketti, nagu Prisma ja Rimi.

Detailplaneering koostamisel

Lasnamäel, Tähesaju teele küllaltki lähedal, on MMS Property Solutionsil üks krunt juba ostetud. Raadiku 11 ja 11a kinnisu jaoks on firma juhatuse liige Tarvo Kubja teinud ettepaneku detailplaneeringu koostamiseks. Planeeritava maa-ala suurus on 1,26 hektarit ja ehitusõigust tahetakse kuni kahekorruselise kaubandushoone ehitamiseks. Planeeritav kauplus jääb jällegi teiste toidupoodide lähedusse.

Rannamõisa tee krunt kuulub praegu ettevõttele Gammalux, kes on varem ehitanud näiteks Kuressaarde Maximale väljarentimiseks kaupluse. Sealne detailplaneering lubab ehitada kuni nelja maapealse ja ühe maa-aluse korrusega ärihoone ja kahekorruselise ärihoone.

Tallinnas, Mustamäel asuv Sõpruse puiestee 153 kinnistu suurus on 6913 ruutmeetrit ja ehitusalune pind moodustab sellest 40 protsenti. Ehkki kinnistule võib ehitada kuni kolm neljakorruselist hoonet, on Tallinna linnaplaneerimise andmetel Lidlil kavas rajada sinna üks kahekorruseline hoone.

Lidl arhitektuurikonkurssi ei taha

Narvas omandas Lidl Tallinna maantee 7 asuva kinnistu suurusega 7474 ruutmeetrit. Tegemist on endise piimatehase asukohaga. Narva linn on seadnud peatänava äärde ehitatavale kauplusele tingimuseks, et tuleb korraldada arhitektuurikonkurss ning kaasata protsessi ka linn. Lidl tahaks aga ehitada poe oma tüüpprojekti järgi.

Krunt kuulus firmale Lidl Eesti OÜ juba aastatel 2004–2006, mil kogu maailmas populaarne Saksa kaubanduskett kavatses Eestis tegevust alustada, ent toona ei saanud nende plaanidest asja ning krunt müüdi kontsernile Tallinna Kaubamaja, kuid ka viimane ei söandanud seal ehitust alustada, kirjutas Põhjarannik. Tänavu veebruaris soetas selle maatüki MMS Property Solutions.

Tartus on MMS Property Solutions silma visanud krundile aadressil Anne 44.

Lidli Eestisse tulekust on räägitud aastaid. Rohkem kui kümme aastat tagasi ostis Lidl siin krunte kokku, kuid mõne aja pärast otsustas need ootamatult müüa ja lahkuda, vihjates Eesti turu väiksusele.

Leedus on Lidl praegu esindatud juba 26 poega.

MIS ON MIS
Lidl

Saksamaa odavkett, suurimaks konkurendiks Aldi.
Tegutseb 30 riigis.
Üle 10 000 kaupluse.
315 000 töötajat.
Emafirma Schwarz Group investeeringute maht selleks aastaks 6,5 miljardit eurot.

▲ USA president Donald Trump selgitas eelmise nädala neljapäeval Valge Maja juures, miks USA Pariisi kliimaleppest taganes. FOTO: EPA

KLIIMALEPE

Pooldajad jätkavad ilma Trumpita

SIRJE RANK
sirje.rank@aripaev.ee

Üle 100 USA ettevõtja, 187 USA linna linnapead ja kaheksa osariigi kubernerid on asunud algatuse taha, mis tahab ÜRO-le esitada oma plaani, kuidas kliima soojenemist põhjustavaid heitmeid vähendada, hoolimata USA presidendi Donald Trumpi otsusest USA allkiri Pariisi kliimaleppelt tagasi võtta.

"Kliimamuutused on reaalsed. Tööstusel tuleb nüüd ise juhtroll võtta ja mitte valitsusest sõltuda," ütles USA energeetikahiiu General Motorsi juht Jeffrey Immelt.

Vastuseks Trumpi õigustusele, et oma otsusega seab ta selliste linnade nagu Youngstowni, Detroiti ja Pittsburghi huvid Pariisi huvidest kõrgemale, ütles Pittsburghi linnapea, et taolist abi pole tarvis. "Ma kinnitan teile, et me järgime Pariisi kokkuleppe suuniseid meie inimeste, meie majanduse ja meie tuleviku huvides," ütles Bill Peduto agentuuri Bloomberg vahendusel.

Edasi ilma Trumpita

Ajaleht Financial Times tsiteeris kliimaalgatust koordineeriva endise New Yorgi linnapea Michael Bloombergi sõnu, et Ameerika kodanikud ei ole Pariisi leppest lahti öelnud. Miljardäri fond on ühtlasi valmis eraldama 15 miljonit dollarit, et korvata USA panuse vähenemist ÜRO kliimasekretariaadile, kui riik lepingust lahkub.

Väga paljud USA suurfirmade esindajad väljendasid Trumpi otsuse peale suurt pettumust ning Tesla Motors Corpi juht Elon Musk ning Walt Disney Co tegevjuht Bob Iger lahkusid Trumpi nõustavast äriliidrite foorumist.

Mitu ettevõtjat kinnitas, et jätkab hoolimata Washingtoni kannapöördest oma rohelisi algatusi. "Meie usume, et kliimamuutused on reaalsed, ja hoiame väga tugevalt kinni eesmärgist kasvuhoonegaaside emissiooni vähendada," ütles USA autotootja Fordi juhatuse esimees Bill Ford. Facebooki juht Mark Zuckerberg teatas, et Facebook jääb oma plaani juurde katta kõigi oma uute andmekeskuste energiatarve 100% rohelisest energiast. Sarnases toonis avaldused tulid Twitteri, Google'i, Microsofti ja eBay juhtidelt. Mitu neist firmadest koos Apple'i, Amazoni ja Wal-Martiga on suurimad rohelise energia ostjad.

Kingitus Hiinale

Poliitilised liidrid eesotsas Saksamaa kantsleri Angela Merkeli ja Prantsusmaa presidendi Emmanuel Macroniga kordasid Trumpi otsuse järel oma toetust kliimalepingule. Hiinal oli aga võimalus läinud nädalal toimunud tippkohtumisel Euroopa Liiduga kinnitada oma valmisolekut USAst vabaks jääv liidrisärk endale selga tõmmata. Euroopa Liidu Ülemkogu presidendi Donald Tuski sõnul minnakse edasi hoolimata sellest, kas USA tuleb kaasa või ei.

Trumpi ettepanek kliimalepe uuesti kõnelusteks lahti võtta toetust ei leidnud. Merkel, Macron ja Itaalia peaminister Sergio Mattarella teatasid ühisavalduses, et Pariisi kliimalepe on pöördumatu ning uuesti seda läbirääkimisteks ei avata.

USA huvid kannatavad

USA endine kaitseminister Leon Panetta avaldas kahetsust, et Trumpi NATO peakorteris peetud kõne koos otsusega Pariisi kliimalepingust lahkuda on märgid USA taandumisest 70 aastat väldanud globaalse liidri rollist. ""Ameerika huvid kõigepealt" poliitika ohustab meie strateegilisi huvisid ning õõnestab meie moraalset kaalu maailmas," tsiteeris Panettat agentuur Bloomberg.

TASUB TEADA

Hiina püüab muutuda

USA on olnud maailma suurim kliima soojenemist põhjustavate heitmete õhku paiskaja üle sajandi, Hiinast sai suurim saastaja 2007. aastal.
Hiina püüab ümber orienteeruda puhtamale tehnoloogiale, ehkki söeenergia katab jätkuvalt 2/3 energiatarbest. Suuremaks muudatuste kannustajaks kui Pariisi leping on hiinlaste kasvav rahulolematus õhu saastega.
Alates 2012. aastast on Hiina maailmas enim rohelisele energiale panustav riik.

TERROR

Londonit halvas terrorirünnak

Laupäeva hilisõhtul sõitis Londonis kaubik rahva sekka, niites maha umbes 20 inimest. Seejärel hakkasid kaubikust väljunud kolm meest valimatult inimesi pussitama. Rünnakus hukkus seitse inimest, vähemalt 48 sai vigastada.

Kaheksa minutiga sündmuskohale jõudnud politsei lasi kolm ründajat maha.

Politsei kinnitusel oli tegemist terrorirünnakuga, mis toimus Suurbritannia pealinna ühel suuremal sillal London Bridge'il ja selle läheduses asuval Borough' Marketil Eesti aja järgi umbes kella 00.15 ajal.

BBC-le kirjeldasid pealtnägijad, kuidas jalakäijate sekka sõitnud kaubikust väljus kolm pikkade nugadega meest, kes hakkasid möödakäijaid pussitama, karjudes: "See on Allahi eest." Seejärel suundusid mehed turu poole, kuni politsei nad maha lasi.

Reutersi teatel on seoses rünnakuga vahistatud 12 inimest.

ÄRIPÄEV.EE

LÜHIDALT

Juuni alguses lisandus 450 uut elektri tarbimiskohta

Elektri tarbimiskohtade arv Eesti kasvab iga kuuga mitmesaja võrra, Eleringi tarkvõrgu statistika kohaselt on juuni alguses tarbimiskohti 450 võrra rohkem kui kuu aega tagasi.
Kokku on Eestis elektriühendusega tarbimiskohti 721 200, neist 581 500 on elektri ostmiseks sõlminud lepingu. Ülejäänud viiendik tarbimiskohtadest kasutab üldteenust ning vastavalt seadusele müüb neile elektrit kohalik võrguettevõte. Üldteenusena ostetud elektri kogus moodustas juunis vaid viis protsenti kogu Eesti elektritarbimisest.
Elektrimüüjat on võimalik vahetada iga kalendrikuu alguses. Juuni algusest otsustas elektrimüüjat vahetada ligikaudu 800 tarbimiskohta. Aktiivsemad müüjate vahetamiste perioodid on enamasti kvartali- ja aastavahetused.

KONFLIKT

Suurvõlgniku võit konkursil viis riigi

Riik lõi käed miljoneid eurosid võlgu jäänud ehitaja E&G omaniku Artur Fjodorovi uue firmaga, kes annab nüüd maksumaksja raha eest õigusabi. Konkurent viis asja kohtusse.

MARGE VÄIKENURM
marge.vaikenurm@aripaev.ee
Äripäev

"Riik ilmselt ei arvanud, et tuleb keegi põõsast ja ütleb, et hakkab tegutsema. Ma ei ole ükskõikne selles, kuidas asju aetud on. See asi on vildakas," ütles varasematel aastatel õigusabi andnud SA Õigusteenuste Büroo juht Hille Raud.

Peale konkursil osalenud Õigusteenuste Büroo pettus justiitsministeeriumis advokatuur eesotsas selle juhi Hannes Vallikiviga. "Sisuliselt oli see hinnakonkurss. Tõenäoliselt oli kvantiteet olulisem kui kvaliteet. Meilt ei oleks töötunde nii odavalt saanud," lausus Vallikivi. Nimelt ei tohtinud tunnitasu piirmäär ületada 40 eurot.

Veniv vaidlus

Justiitsministeerium otsis tasuta või soodsama õigusabi pakkujat aasta alguses. Konkursi on riik korraldanud üle kümne korra, kuid varem tohtisid taotlusi esitada ainult sihtasutused ja MTÜd.

Sel aastal võisid mängu astuda juba ettevõtted. Nii tegeleb vähemalt järgmised kolm aastat õigusabi andmisega Artur Fjodorovi firma Eesti Õigusbüroo, mis tegi ühispakkumise õigusbürooga Kivar & Partnerid, mille omanik on Arvo Kivar.

Fjodorov asutas Eesti Õigusbüroo kaks aastat tagasi. Toona oli firma nimi Cecco, mis hakkas inkassodega võitlema. Firma 2015. aasta käive ületas majandusaasta aruande põhjal 2600 eurot ja kasum oli 1 euro, töötajaid ettevõttel ei olnud. Kivar & Partnerite müügitulu oli üle-eelmisel aastal 33 300 eurot ja kasum 18 700 eurot. Lepingulisi töötajaid ei olnud.

Hille Raua juhitava sihtasutuse tulud ehk sihtotstarbelised toetused ulatusid samal aastal 91 800 euroni.

"Võitja on taustatu büroo"

Raud heidab muu seas ministeeriumile ette, et konkursil puudusid kriteeriumid usaldusväärsuse kohta. "Võitja on taustatu õigusbüroo. Mis täna riigi õigusabi tagamisel toimub, on kummaline. Kas selleks oli vaja riigi õigusabi seaduse muutmist?" esitas Raud retoorilise küsimuse.

Ministeeriumi vabakutsete talituse juhataja Gunnar Vaikmaa ütles, et nad tahtsid kehtestada objektiivsed hindamiskriteeriumid ja vähendada subjektiivsete kriteeriumitega kaasneva vaidlustamise ohtusid.

563 000

eurot kulutab riik tänavu tasuta õigusabi jagamisele.

Raud läks kohtusse. Õigusteenuste Büroo tahab, et kohus tühistaks käskkirja, mis kuulutas konkursi võitjaks Eesti Õigusbüroo ja Kivar & Partnerid. Kaebust menetleb praegu halduskohus, mis langetab otsuse detsembris.

Näiteks tekitavad Rauas piinlikkust konkursi protokollist vastu vaatavad numbrid – Fjodorovi ja Kivari lubatud 21 juristi ja 50 000 töötundi aastas tunduvad ebarealistlikud.

"Väide, et õigusabi hind on kättesaamatult kallis … Kus on analüüs? Konkursi üks tingimus oli hinnalagi ehk 40 eurot. On selline hinnalae surve põhjendatud? Konkurss ei seadnud eesmärgiks heade ideede, parimate lahenduste ja kvaliteetseima partneri väljaselgitamist," loetles Raud veelgi eteheiteid.

Riik maksab igal aastal 767 000 eurot toetust, tänavu tasub riik erandlikult 563 250 eurot, sest töö ei alanud jaanuarist. Fjodorovi ja Kivari firmad said praegu 20 000 eurot ettemaksu ning veebinõustamiseks ja telefoni teel juhendamiseks 7050 eurot.

Tuntav hinnavahe

Mida ministeerium taotluste hindamisel arvestas? Peamiselt ajakulu ja hinda: tunnitasu määra, telefoni teel juhendamise ja veebilehe haldamise toetuse suurust ning kohtumisega õigusnõustamise tundide koguarvu. Samuti nõustamise teavitustöö ulatust ja mõjusust.

Fjodorov ja Kivar lubasid töö ära teha 33,33 euroga tunnis. Raua pakkumine jäi 39,5 euro juurde. Kuidas saavutas Eesti Õigusbüroo tunduvalt madalama tunnihinna, on ministeeriumi sõnul küsimus Fjodorovile. Viimane ütles, et nad võrdlesid kohtuvaidluse ajal enda pakkumist Õigusteenuste Büroo omaga. "Meie ärimudel on lihtsalt efektiivsem ja lepime väiksema kasumimarginaaliga."

Raud ei jäänud Fjodorovile võlgu. "Sihtasutus teadupärast ei tegutse ega mõtle kasumimarginaalide taustsüsteemis."

Fjodorovi väitel on neil töös mudel, mis aitab pakkuda juristi teenust odavamalt. Aasta tagasi oli tema sõnul meeskonnas ükskaks juristi, nüüd on neid üle 20.

"Riigi tingimus abivajajale on, et tema palk ei tohi ületada 1,5kordset Eesti keskmist. See tähendab, et asume õigusteenuse turul unikaalsel positsioonil ning potentsiaalsete klientide arv on kaugelt üle poole miljoni," on Fjodorov rahul.

Advokatuur tahtis kogu pirukat

Advokatuur lootis hiljuti, et riik paneb kõik õigusabile kuluvad summad kokku ehk tellib ka tasuta õigusabiteenuse nendelt, kuid läks teisiti.

Üle kümne aasta tagasi sai paika, et riikliku õigusabi partner on advokatuur, kuid riik võib vajadusel koostööd teha vabaühendustega. Advokatuuri ridadesse kuuluvad advokaadid on seni kliente peamiselt kohtutes esindanud.

Veel hiljuti ootas advokatuur muudatusi raha jagamises. Advokatuuri juhatuse esimehe Hannes Vallikivi sõnul suutnuks nad tagada, et abi annavad järelevalvatud advokaadid. "Riik oleks säästnud ka kogu asja haldamiselt. Riik otsustas aga teha konkursi. Kui nägime tingimusi, siis otsustasime, et meie sellel ei osale," lausus Vallikivi. Ta selgitas, et tunnihind kukkunuks liiga madalale.

"Meil on vabaturg, ka muudes valdkondades on odavamad ja kallimad teenused. Üldiselt on need korrelatsioonis teenuse kvaliteediga," kommenteeris Vallikivi Eesti Õigusbüroo lubatud tunnihinda.

Tasuta õigusabi saajate laienenud ring

Tänavu muutus kord, kellele õigusabi antakse. Tasuta õigusabi võivad küsida kõik, kelle brutopalk jääb alla 1773 euro kuus. Advokatuuri juht Vallikivi ei pea seda õigeks. "See ei liigitu sotsiaalabiks."

SA Õigusteenuste Büroo juht Hille Raud on sama meelt. "Miks riik arvab, et kõigile neile inimestele on abi vaja osutuda, kas siis kõik need inimesed on vähekindlustatud?"

Peale selle on Vallikivi kõrvu kostunud väiksemate linnade advokaadibüroode mure – riik teeb *dumping*'ut ja võtab nende vähesegi klientuuri.

Ministeeriumi kinnitusel saavad kõige vaesemad abi teisest meetmest. "Inimesed, kes ei ole päris vähekindlustatud, kuid ka mitte jõukad, ei suuda reeglina endale ise kvaliteetset õigusabi hankida. Advokaatide ja juristide tunnihinnad on kõrged," kaitses ministeeriumi vabakutsete talituse juhataja Gunnar Vaikmaa otsust laiendada abisaajate ringi.

Vaikmaa lisas veel, et konkursile kõigi lubamine oli parima hinna eeldus.

kohtulahingusse

Hille Raud, kelle Õigusteenuste Büroo pakkus seni tasuta riiklikku juristiabi, jäi viimasel konkursil lepingust ilma ning nõuab nüüd kohtus konkursi võitja nimetanud käskkirja tühistamist. FOTO: ANDRAS KRALLA

Väide, et õigusabi hind on kättesaamatult kallis... Kus on analüüs?

SA Õigusteenuste Büroo juht Hille Raud

Ministeerium partneri suhtes ettevaatlik

Artur Fjodorov on seni silma paistnud probleemidesse mattunud ettevõtjana. Tema mitu miljonit eurot võlgu ehitusfirma E&G on pinnuks silmas rahata jäänud allhankijatele ja pettunud tellijatele, ka lükkas kohus tagasi firma saneerimisavalduse, nii et E&G lõpetas pankrotis.

Viimasel ajal tegeleb Fjodorov inkassoabi andmisega, väites, et mullu hoidsid nende kliendid kokku üle 150 000 euro. "Tema kohta avalikest allikatest leitav teave oli meile teada," vastas Gunnar Vaikmaa ministeeriumist.

Plekiline maine

Riskide maandamiseks tegi ministeerium tema sõnul võimalikult väikese toetuse ettemakse ning rakendas kvartalipõhise piirsumma arvestuse. Enne iga arveldamist kontrollivad ametnikud, kas teenust on osutatud ja kui palju, lisaks arvestatakse klientide rahuolu. Ametnikud on käinud kohal nõustamiskohtades ja monitoorinud veebiportaalis vastamist. "Suuremaid probleeme ei ole käivitamise staadiumis ette tulnud."

Artur Fjodorov teab oma sõnul mudelit, mis aitab pakkuda juristi teenust senisest odavamalt. FOTO: ANDRES HAABU

"Ajakirjandusest leitav võitja esindaja tausta ei kaunista," sõnas varasematel aastatel õigusabi andnud SA Õigusteenuste Büroo juht Hille Raud. Fjodorov ise oma plekilises maines probleemi ei näe. "Arenenud ühiskondades on pankrot ettevõtluses vältimatu samm teel eduni," ütles ta ja lisas, et pankrot annab väärt kogemuse.

"Heal ajal võib iga naljamees edukat ettevõtet juhtida. Raskel ajal saadav väärtuslik kogemus ei ole aga millegagi võrreldav," rääkis ta. "Minu eesmärk ei ole kunagi olnud kõikidele meeldida. See on võimatu. Igaühel on õigus oma arvamusele. Igaüks näeb asju vastavalt oma kogemusele ja tasemele, rikutuse astmele."

TÖÖ

Riik otsib esigeoloogi

MÄRT BELKIN
mart.belkin@aripaev.ee

Majandusministeerium otsib maavarade uurimisega tegelema hakkavale Riigi Geoloogiateenistusele direktorit.

Teenistus moodustatakse OÜ Eesti Geoloogiakeskus baasil järgmise aasta alguses. Uue ameti loomise näeb ette novembris sõlmitud koalitsioonilepe. Keskus hakkab uurima ja kaardistama Eesti maavarasid, samuti nõustama valitsusasutusi ja teavitama avalikkust maapõue asjus. Geoloogiateenistusse palgatakse kuni 50 inimest ning keskus asub Rakveres.

Peadirektori kohale saab kandideerida 20. juunini. Kandidaadilt oodatakse vähemalt magistrikraadi geoloogia valdkonnas. Tulevane juht peab ka tundma maapõue- ja toormevaldkonda, oskama nii kõnes kui ka kirjas väga hästi eesti ja inglise keelt ning olema kogenud strateegilises juhtimises, rahvusvahelises koostöös ja protsessijuhtimises.

Riigi Kinnisvara

Müüa maja Tallinna vanalinnas

Uus tn 18, Tallinn

Alghind: 850 000 €
Tehing: **müük, maja, enampakkumine**
Korruseid: **2**
Hoone materjal: **kivimaja**
Üldpind: **330,5 m²**
Krundi suurus: **651 m²**
Kinnistu nr: **2161401**
Katastritunnus: **78401:101:1740**
Parkimine: **hoovis tasuta parkimise võimalus**
Pakkumise tähtaeg: **27.06.2017 kell 14:00**

Lisainfot müükide kohta saab Riigi Kinnisvara ASi müügijuhilt Märt Mäelt telefonidel: 606 3407 ja 51 33 745 ning e-posti aadressil: mart.mae@rkas.ee

Vaata ka teisi pakkumisi
www.rkas.ee/myyk

KÜTTELAHENDUSED TÖÖSTUS- JA TOOTMISETTEVÕTETELE

heatex@heatex.ee | +372 53 670 494 | Heatex Eesti OÜ
www.heatex.ee

MAKSUD

Mis ootab ettevõtjat panditulumaksu asemel?

Valitsus teatas, et loobub ettevõtjates viha tekitanud panditulumaksust ja ka pakenditulumaksust, kuid maksuküsimused pole endiselt lõplikku lahendust saanud.

ELIISA MATSALU
eliisa.matsalu@aripaev.ee

Äripäev

Nimelt on õhus küsimus, kuidas hakkab välja nägema uus plaan, mis tõkestaks kasumi maksuvaba Eestist väljaviimist.

IRLi esimees Helir-Valdor Seeder ütles, et panditulumaksu asemel ei ole plaanis kehtestada uut maksu. "Tahame vaadata, kas on võimalik seadust täpsustada nii, et maksuametil oleks võimalik olukordi paremini tõlgendada ja terad sõkaldest eraldada – mis on kasumi võtmine, laenu andmine või dividendi maksmine," ütles ta. Võimalusi selleks Seederi sõnul on.

Seevastu kaubanduskoja peadirektor Mait Palts ütles, et koja hinnangul ei ole üldse vaja seadust muutma hakata, vaid maksuamet peaks oma tööd tõhusamaks muutma. "Ei ole mingit põhjust praegu seaduste kallale minna," ütles ta.

Päriselt peab ära jääma

Palts ütles, et ta on valitsuse otsusega rahul siis, kui pandi- ja pakenditulumaks ka päriselt ära jäävad. Nimelt on praeguseks öeldud vaid seda, et panditulumaksu ei tule sellisel kujul, nagu algselt plaaniti, ent valitsusel on siiski kindel kavatsus kuidagi tõkestada kasumi maksuvaba Eestist väljaviimist.

Palts lisas, et kui kaubanduskoda küsis poolteist kuud tagasi valitsuselt, kas nad kaaluvad panditulumaksule ka alternatiive, vastas peaminister Jüri Ratas, et alternatiiv oleks maksustada tulumaksuga kontsernisisesed laenud, mis pole tagasi makstud viie aasta jooksul. Paltsi sõnul ei saa nad sellist lahendust toetada, kuna see ei erine palju panditulu algsest versioonist. See ei sobi meile," ütles ta.

Tuluallikad on valmis pandud

Neljapäeva õhtul teatasid valitsuserakondade esimehed, et pandi- ja pakenditulumaksu ärajätmist kaetakse järgmistest tuluallikatest: sotsiaalmaksu laekumise suurenemine seoses toimetulekutoetuse reformiga; riigi avaliku pinna efektiivsem kasutamine; maksuaugu vähendamine Eestis teenitud kasumi efektiivsema maksustamise teel; riigi majanduskulude 3% kärpimine (v.a põhiseaduslikud institutsioonid ning kaitseministeeriumi ja välisministeeriumi valitsemisalad); looduskaitsealuste maade ostmise mahu tõstmata jätmine.

TASUB TEADA

Koalitsioonipartnerid leppisid kokku muudatused esialgses maksupaketis:

1. **Panditulumaksu ei tule.** Samal ajal piiratakse Eestis teenitud kasumi maksuvabalt väljaviimist. Rahanduskomisjon ja rahandusministeerium valmistavad ette vajalikud muudatused tulumaksuseaduses, mis jõustuvad 1. jaanuaril 2018.
2. **Pakendiaktsiisi ei kehtestata.** Valitsuskoalitsioon analüüsib aasta jooksul pakendi- ja jäätmemajanduse parimat korraldust ning otsustab seejärel edasised sammud.
3. **Abikaasade maksuvaba tulu mahaarvamise võimalused laienevad.** Taastame senises mahus (180 eurot kuus) abikaasade õiguse deklareerida ühiselt tulumaksuvaba miinimumi.

> **Tahame vaadata, kas on võimalik seadust täpsustada, et maksuametil oleks võimalik olukordi paremini tõlgendada ja terad sõkaldest eraldada.**
>
> IRLi esimees Helir-Valdor Seeder

▲ Peaminister Jüri Ratas oli sunnitud maksupaketi veel kord ümber mängima. FOTO: ANDRAS KRALLA

RAVIMITÖÖSTUS

Monopol surus Eesti põlvili

POLINA VOLKOVA
polina.volkova@aripaev.ee

Rahvusvaheline ravimifirma, mida Euroopa Komisjon kahtlustab turul monopoolse seisundi kuritarvitamises, pani sundseisu ka Eesti. Viie vähiravimi hind kasvab 400–1100%, kirjutas Delovõje Vedomosti.

Lõuna-Aafrika Vabariigi ravimitootja Aspen Pharmacare tõstis Euroopas viie vähivastase ravimi hinda sadade protsentide võrra. Eelmisel nädalal algatas Euroopa Komisjon oma ajaloo esimese uurimise ravimifirma suhtes, mida kahtlustatakse ELi monopolivastase seaduse rikkumises.

The Timesi andmeil tõusis näiteks Suurbritannias 2013. aastal neist ühe ravimi hind 1100%, aasta hiljem kavandas ettevõte Hispaanias 4000protsendilist hinnatõusu. 2014. aastal tõusis Itaalias mõne "mitteasendatava ravimi" hind 1500%. Oktoobris 2016 mõistis Itaalia konkurentsiamet Aspenile turupositsiooni kuritarvitamise eest trahvi.

Eelmise aasta lõpus oli ka Eesti sunnitud nõustuma ravimitootja ettekirjutatud tingimustega ja sellest aastast on hind tõusnud 400–1100%.

▶ **Konkurentsivolinik Margrethe Vestager uurib, kas Aspen rikub ELi seadust.** FOTO: EPA

1100

protsenti kasvab mõne vähiravimi hind. Haigekassa kulud suurenevad viie ravimi hinna tõusuga 60 000 euro võrra.

Pika hambaga nõus

Eesti nõustus hinnatõusuga, kuigi sotsiaalministeerium jagab Euroopa Komisjoni kahtlustusi selles, et Aspen võib olla rikkunud õiglase hinnakujunduse põhimõtteid. "Nõustume selles küsimuses Euroopa Komisjoni seisukohtadega," ütles ministeeriumi ravimiosakonna peaspetsialist Katrin Pudersell ja lisas, et ministeerium hakkab jälgima uurimise käiku.

Euroopa Komisjon kavatseb välja selgitada, kas Aspen on ülemäära kõrgeid hindu määrates rikkunud Euroopa konkurentsiseadusi. "Kui ravimi hind tõuseb äkki mõnesaja protsendi võrra, tuleb komisjonil pöörata sellele tähelepanu," selgitas oma seisukohta Euroopa konkurentsivolinik Margrethe Vestager.

Euroopa Komisjoni info kohaselt on tootja mõnes riigis ähvardanud ravimite tarnimise lõpetada, et sundida riike hinnatõusuga nõustuma. Kui Eesti ei oleks uute hindadega nõustunud, oleks ravimite tarnimine katkestatud.

Pudersell ei leia, et talle oleks läbirääkimiste ajal survet avaldatud, kuid tunnistab, et see ei muuda olukorda: "Ma ei saa otseselt öelda, et olen survet tundnud. Põhimõtteliselt esineb sarnastel juhtudel muidugi olukord, et tootja teisel pool lauda ütleb, et tal ei ole võimalik selle hinnaga enam turustada."

Selle, kas niisuguste läbirääkimiste puhul on tegemist šantaaži või normaalse läbirääkimiste strateegiaga, selgitab välja Euroopa Komisjon. Euroopa Liidu toimimise lepingu kohaselt hõlmab mõiste "turgu valitseva seisundi kuritarvitamine" lisaks ebaõiglaste ostu- või müügihindade või muude tehingutingimuste otsesele või kaudsele kehtestamisele ka toodangu ja turgude piiramist tarbija kahjuks.

Eestil ei olnud valikut

Ravimitarnijatega läbirääkimisi pidava sotsiaalministeeriumi ülesanne on tagada kohalikele hulgimüüjatele stabiilne ja mitte liiga kõrge hind. Sellekohased läbirääkimised ei puuduta kõiki ravimeid, vaid üksnes neid, mille hinna kompenseerib haigekassa ja millel puuduvad turul alternatiivid.

Aspeniga peetud läbirääkimistel osalenud Puderselli sõnul teatas firma 2016. aasta aprillis kavatsusest muuta preparaatide Puri-Nethol, Alkeran, Leukeran, Lanvis ja Myleran hinda. Neid ravimeid kasutatakse pahaloomuliste vereloomehaigustega patsientide ravimiseks, neil ei ole ei analooge ega alternatiive.

Läbirääkimised algasid 2016. aasta teisel poolel. Selleks ajaks oli ministeerium juba teadlik nii Itaalia kohtu süüdimõistvast otsusest kui ka Euroopa Komisjoni kavandatavast uurimisest, kuid ei saanud hinnaläbirääkimisi edasi lükata: eelmiste kokkulepete kehtivusaeg lõppes aasta lõpus. Uue lepinguta aga ei oleks vähihaigeid olnud enam millegagi ravida.

Hinnad ei paista läbi

Pealegi nähtub ministeeriumi käsutuses olevatest andmetest, et teistes ELi riikides on nende ravimite hind veelgi kõrgem, mistõttu Eesti poolel ei olnud kaalukaid vastuargumente.

Pärast korduvaid arutelusid ravimikomisjonis olid ministeeriumi esindajad sunnitud nõustuma 5- kuni 12kordse hinnatõusuga.

Kuna tarnija nõuab, et lepingu tingimused oleksid konfidentsiaalsed, ei saa ministeerium nimetada hindu, millega ravimid nüüd hulgimüüjateni jõuavad. Ravimite lõpphind kujuneb hulgihinnast, juurdehindlusest ja käibemaksust. Eesti apteekides on need ravimid esialgu saadaval veel vana hinnaga.

Patsient rohkem ei maksa

Hinnatõus ei puuduta otseselt Eesti leukeemiahaigeid – viiest preparaadist neli on soodustusega ravimite nimekirjas, mille maksumuse hüvitab riik täies ulatuses. Patsiendid ise maksavad ravimi hinnast sõltumata sümboolsed 1,27 eurot. Kogu loos on peamine kannataja haigekassa ehk maksumaksjad.

Viie ravimi kallinemise tõttu kasvavad haigekassa kulutused 50 000–60 000 eurot aastas. Kuna tegemist on niširavimitega, ei ole teised ravimifirmad nende tootmisest huvitatud. Sellest tulenevalt ei ole ette näha ei alternatiivseid ravimeid ega ka hindade alanemist.

Puderselli sõnul läks ministeerium hindade tõstmise teed, sest vastasel juhul oleks tulnud need ravimid ravikindlustuse süsteemist välja arvata. Patsientidele oleks jäänud endiselt võimalus taotleda ravimi hinna hüvitamist erandkorras.

LÜHIDALT

Bitcoini hind võib aasta lõpus kerkida 4000 dollarile

Bitcoini jälgimissaidi XBT Provider juht Daniel Masters on taas üks neist, kes käib bitcoini kohta välja positiivse tendentsi – sedapuhku ennustab ta, et krüptoraha hind kerkib aasta lõpuks 4000 dollarile.

Masters kirjeldas, et bitcoinist on kujunemas justkui "digitaalne kuld". Masters tõdes, et bitcoini volatiilsus hakkab ajas kindlasti vähenema, kuna seda hakatakse laiemalt kasutama ning investorid pole enam ebakindlad. Näiteks on Jaapan aktsepteerinud bitcoini ametliku maksevahendina ning ka Venemaa kaalub bitcoini reguleerimist.

Praeguse seisuga on bitcoini rekordhind 2791,70 dollarit. Hetkel jääb krüptoraha hind aga 2428 dollari juurde.

Jüaan on viimasel ajal tugevnenud

Jüaan on viimasel ajal tugevnenud märkimisväärselt ning on dollari suhtes viimase poole aasta tugevaim, vahendas CNN Money.

Tugevnev jüaan peaks teoreetiliselt rõõmustama USA presidenti Donald Trumpi, kes on hiinlasi pikalt oma valuuta nõrgestamises süüdistanud. Nõrgem valuuta annab eelise kaubanduses.

Analüütikud usuvad aga, et jüaani tugevnemine on Hiina valitsuse trikk peita oma probleeme. Nimelt on kriitikud korduvalt välja toonud, et Hiinas on hiiglaslik kinnisvaramull, mis ähvardab tühjaks vihiseda. Lisaks on suuri probleeme suure laenukoormusega.

DEKLARATSIOON

Savisaare 109 000eurone võlg

KOIT BRINKMANN
koit.brinkmann@aripaev.ee

Ärimeestelt Alexander Kofkinilt ja Oleg Harlamovilt ning Põhja-Tallinna linnaosa vanemalt Raimond Kaljulaidilt võetud laene pole ametist tagandatud linnapea Edgar Savisaar aastaga vähendada suutnud.

Savisaare majandushuvide deklaratsiooni järgi teenis ta 2016. aastal tulu 70 107 eurot, mida on küll 7000 euro võrra vähem kui aasta varem.

Kui eelmise aasta mai lõpul deklareeris Savisaar võlasummadeks Kofkinile 23 967 eurot, erakonnakaaslasest kunagisele nõunikule Harlamovile 50 000 eurot ning Kaljulaidile 35 000 eurot, siis praegu avaldatud deklaratsioonis on need summad täpselt sama suured.

▲ **Endine Keskerakonna juht ja Tallinna linnapea Edgar Savisaar töötab nüüd erakonna ajaloonõunikuna.**
FOTO: ANDRES HAABU

Laen sõbrale

"Kinnitan, et Edgar Savisaare majanduslike huvide deklaratsioon on täpne ning andsin talle tõepoolest möödunud aastal laenu. Ma ei küsi sõbrale raha laenates intressi ega tagatist. Leppisime kokku, et Edgar Savisaar tagastab laenu viie aasta jooksul," kommenteeris Kaljulaid laenu andmist läinud aastal.

Harlamov märkis siis, et andis laenu inimesele, keda ta usaldab. Lepingutingimusi ta aga avalikkusele ei soovinud kommenteerida.

Savisaar tagandati kohtu otsusega 2015. aasta sügisel linnapea ametist korruptsiooniasja uurimise tõttu. Seejärel on talle palka maksnud ja ka muid kulusid katnud Keskerakond. Veebruarist on Savisaar Keskerakonna palgaline ajaloonõunik.

Tallinna linnapea kohusetäitja Taavi Aas kergitas aga oma 2016. aasta tulu 95 336 eurole. Aasta varem teenis ta 81 490 eurot. Aas on terve rea linnale kuuluvate ettevõtete nõukogus ning ka MTÜ Harjumaa Ühistranspordikeskus juhatuses.

ÄRIPLAAN

Kõomägi: riik ei tohi majandust väga

Eesti majandus ei vajaks mitte hoo andmist, vaid rahule jätmist, leiab ettevõtja, investor ja kirjanik Armin Kõomägi.

MARI SARAPUU
mari.sarapuu@aripaev.ee
Äripäev

"Majandusele ei pea hoogu andma, vaid pigem ei tohiks seda väga palju segada. Riigi roll majanduses ei ole Eestis väga suur ja oluline on see, et see roll ka ei suureneks," selgitas ta. Kõomägi ei usu enda sõnul heaolumudeli riiki, kus riik tõttabki appi ettevõtetele ja lõpuks on see ettevõte abitu heaoluühiskonna liige, kes on kogu aeg harjunud saama toetusi. Eestist võiks saada tema sõnul hea elu riik.

Küsimustele vastab Armin Kõomägi.

Kuhu te viimasel ajal investeerinud olete? Meie jaoks on uus, põnev ja võõras valdkond majade ehitus ettevõttes Kodasema, mis sai eelmisel aastal väga palju tunnustust. Need on need väikesed betoonist elamud, mida tootetakse Eestis ja mille turg peaks olema regioonis kuni Inglismaani välja. Selgelt uus valdkond, põnev ettevõte algstaadiumis ning lähiaastad näitavad, milliseks see edu võiks osutuda.

Kas on ka uusi investeeringuid? Uutest investeeringutest tavaliselt ei räägita. Kogu aeg on laual mingi pakkumine, aga enne ei räägi, kui on tehing kokku lepitud.

Olete logistikaettevõtte Smarten nõukogus. Kas uute kaubandusettevõtete, näiteks Lidli või Ikea, tulek tähendab ka teile muutust? Kaubandusest laiemalt rääkides kindlasti mõjutab. Lidl mõjutab ka Smartenit, sest ta on esmatarbekaupade logistikas tegija ja kaudselt toob see muudatusi ka Smartenisse. Meie ülesanne ongi hoida toodete portfell võimalikult lai, et kui ühes sektoris hakkavad meile mitte kõige sobivamad arengud toimuma, siis saab seda teiste sektorite abil kompenseerida.

> **Proovin oma elu sättida nii, et ma ei sõltuks valitsusest.**
>
> **Armin Kõomägi**

PANE TÄHELE
Äriplaan 2018

Eesti suurimal majanduskonverentsil Äriplaan **esinevad tänavu** Erkki Raasuke, Andres Agasild, Antti Moppel, Paul Oberschneider, Ain Hanschmidt, Rain Lõhmus jpt.
Äripäeva konverents Äriplaan 2018 toimub 28. septembril ning sellel esinevad mõjukad ettevõtete omanikud, kes räägivad oma ootustest ja hirmudest ning äriplaanist aastaks 2018.
Pääsmed ja programm ariplaan2018.aripaev.ee

Kui palju te ise panustate aega ja energiat oma ettevõtetesse? Oleneb ettevõttest, kuid üldjuhul nina juhtimisse ei topi, oleme õppinud juhtima ettevõtteid ja investeeringuid nõukogu liikmetena. Kõikides ettevõtetes on juhtkond, kellega on väga töised suhted.

Kas olete vahel juhtkonnaga ka ämbrisse astunud? Jõujooned on alati paigas. Uuemate investeeringute puhul on muidugi dünaamikat rohkem, sest kui ettevõte on *start-up*'i seisundis, siis ongi kõik põnevam, keerulisem, muutuvam ja kõike võib juhtuda. Nendes ettevõtetes, millega oleme aastaid tegelenud, on juhtimisrutiin paigas ja juhtimistasandil üllatusi ei ole. Nõukogu ja juhtkond on selgelt määratlenud vastutusalad. Nõukogu ei sekku igapäevatöösse, kuid nõukogu on kriitiliste olukordade ajal vajadusel alati olemas.

Kuidas Eesti majandusele hoogu juurde anda? Majandusele ei pea hoogu andma, vaid pigem ei tohiks seda väga palju segada. Riigi roll majanduses ei ole Eestis väga suur, ja oluline on see, et see roll ka ei suureneks. Ei usu ka sellesse heaolu mudeli riiki, kus riik tõttabki appi ettevõtetele ja lõpuks on ettevõte heaoluühiskonna abitu liige, kes on harjunud saama toetusi. Meie eesmärk ei tohiks olla heaoluühiskond, vaid hea elu ühiskond – see erineb kardinaalselt heaoluühiskonnast. Hea elu tähendab aktiivsust, tegutsemist. Ettevõtluse olemus on see, et hakkad midagi tegema ja saad sellega hakkama.

Milline üldse on meie narratiiv ja milliseks riigiks tahame saada? Väga lihtne on rääkida suhkrumaksust, sest see on nii käegakatsutav asi, kuid tahaks pikemast perspektiivist rääkida.

Kas tahame olla liiga teiste moodi? Selline sündroom Eestis on olemas, aga samas tuleks öelda ka siis, kui mingit projekti vaja tegelikult ei ole. Rail Baltic läheb ka prae-

MANNLINES
Regulaarsed ro-ro-, saematerjali-, konteiner- ja projektveod
INGLISMAA, BENELUXI, PRANTSUSMAA, SAKSAMAA IMPORT-EKSPORT
ROTTERDAM – TALLINN V.V. KONTEINERLIIN

- Saematerjali transport Inglismaale, Hollandisse, Belgiasse
- Metsa-,ehitus- ja raskeveomasinate meretransport
- Ülemaailmne ro-ro-lüli läbi Bremerhaveni sadama Eestisse, Venemaale
- Inglismaa–Eesti kaubaveo transiitaeg kolm päeva
- Uksest ukseni transport

Broneerimine ja lisainfo:
Mann Lines OÜ
tel 679 1450
faks 679 1455
Rae põik 10
76806, Paldiski
mannlines@mannlines.ee
www.mannlines.com

AUTOMÜÜK

Taanlased näitavad Teslale ust

Kuigi Taani on tuntud kui rohelise energia suur pooldaja, langes elektriautode müük esimeses kvartalis 60,5% võrra.

Varem aitas elektriautode müüjaid asjaolu, et nendele neljarattalistele ei kehtinud hiiglaslik impordimaks, mille Taani on kehtestanud traditsioonilise sisepõlemismootoriga autodele. 2015. aastal teatas aga peaminister Lars Løkke Rasmussen, et seesugustel maksudega poputamistel on lõpp ning see kajastub tugevalt ka elektriautode müüginumbrite kahanemises.

Tesla oli üks peamisi, mis püüdis maksusoodustuse kaotamise vastu võidelda. Selle juht Elon Musk ütles, et on valmis Kopenhaagenisse kohale sõitma, kui Tesla müüginumbrid peaksid kukkuma. Ja nagu arvata, on Tesla ka tekkinud olukorrast suurim kaotaja. Mudel S domineeris tugevalt Taani elektriautode turul. Ehk siis numbritesse panduna: aastal 2015 müüdi 2738 Model S-i, aasta hiljem vaid 176.

Tänavu aprilli keskpaigas oli aga selge, et asi nii edasi minna ei saa. Inimesed ei jaksa kalleid elektriautosid osta. Sel ajal otsustati ka reegleid muuta.

Kui varem oli paika pandud, et maksusoodustused elektriautodele ei kehti aastail 2016–2020, siis uute reeglite kohaselt kehtib maksusoodustus kuni 5000 elektriautole, mis müüakse vahemikus 2016–2018. Aastal 2019 see reegel aga kaob ning siis võetakse jälle kasutusele nii-öelda vana süsteem, kus elektriautodele kehtivad taas maksusoodustused ning pole vahet, kui palju neljarattalisi müüakse.

ÄRIPÄEV.EE

palju segada

▲ **Ettevõtjast kirjanik Armin Kõomägi ja tema uusim romaan "Minu erootika saladus".**
FOTO: ANDRES HAABU

gu sinna kategooriasse, sest kujutage ette, mida poliitikud peaksid tundma, kui rahvas seda erinevatel õigustatud põhjustel ei taha ja siis poliitikud peavad minema Brüsselisse ja ütlema, et "*sorry,* me ei võta seda raha, mida te meile pakute". See on inimlikult neile väga ebamugav, aga teistpidi näitab see selgroogu, et siin on ühiskond, mis on valmis asjad läbi mõtlema, otsustama ja ütlema vajadusel ka ei.

Kas teie arvates on Rail Balticut vaja? Äkki ei ole vaja? Ma pole 100% kindel ja loomulikult on mugav sõita hiljem Tallinnast Riiga, aga Rail Balticu puhul ei hakka inimesed väga palju sellega Tallinnast Euroopasse sõitma. Kaupade liikumine võib kümne aasta pärast hoopis teistmoodi välja näha. See kallis investeering võib-olla ei tasu lihtsalt ära.

Olete edukas nii äris kui ka kirjanduses. Kes on teie eeskuju, kelle tegemisi jälgite – nii kirjanduses kui ka äris? Ma ei ole inimene, kes kummardab autoriteete, aga täiesti juhuslikult sattusin Amazoni tegevjuhi Jeff Bezose tsitaadi otsa ja see on ka hea juhtimistarkus, mida kasutada. Sageli toimub nõukogus vaidlus ja kellegi idee kiidetakse heaks ja kellegi idee ei lähe käiku. Tema mõte oli väga lihtne: "*Disagree and commit*". Isegi kui ta jääb oma juhtkonnaga eri arvamusele, pühendub ta sellele otsusele sajaprotsendiliselt.

Kuidas kommenteerite võimul valitsust? Proovin oma elu sättida nii, et ma ei sõltuks valitsusest ja mu elu ei ole kuidagi muutunud pärast valitsuse vahetust. Osal inimestel oli Reformierakonnast siiber ja tekkis uue ootuse positiivne õhkkond, kuid see läheb varsti üle.

Millise maksu teie kehtestaksite või millise kaotaksite? Oleksin väga ettevaatlik uute maksude kehtestamisel. Maksusüsteemi tuleks väikeses riigis hoida nii lihtsa kui võimalik ja olen pigem seda meelt, et kui on vaja maksubaasi tõsta, siis unustagem uued maksud ja pigem tõstame käibemaksu pool protsenti ja raha tulebki natuke rohkem sisse.

Esinete Äriplaanil. Keda ise kõige rohkem tänavu kavas ootate? Jüri Ratas on väga huvitav – et mida tema majandustest võiks rääkida.

LOE VEEBIST
Intervjuu Armin Kõomäega pikemalt
www.aripaev.ee

MAKSERASKUSED

Leedo, Miili ja Tomingase firmade pankrotiavaldused võeti menetlusse

KOIT BRINKMANN
koit.brinkmann@aripaev.ee

Ettevõtjatele Vjatšeslav Leedole, Olav Miilile ning Richard Tomingasele kuuluvad ning varem parvlaevu Muhumaa ja Saaremaa prahtinud ettevõtted esitasid Harju maakohtusse pankrotiavalduse, mille kohus ka menetlusse võttis.

Võlgnikud Dagenhart OÜ ja Paxton Assets OÜ esitasid hiljuti Harju maakohtusse pankrotiavalduse ning kohus võttis need menetlusse.

Kui mandri ja saarte vahelist praamiühendust pidas Leedole kuuluv Saaremaa Laevakompanii, siis maksis ettevõte kolme parvlaeva prahtimise eest tasu erinevatele firmadele – parvlaeva Muhumaa eest Dagenhart OÜ-le, Saaremaa eest Paxton Assets OÜ-le ning Hiiumaa eest Reyna Trade OÜ-le.

Kolme peale maksuvõlg ligi 354 000 eurot

Viimati nimetatud ettevõtted ise neid laevu ei omanud, vaid maksid omakorda kapitalirenti laeva omanikfirmadele, kahele Saksamaa ja ühele Malta ettevõttele, mis omakorda kuulusid Miili ettevõttele Taali Grupp OÜ.

Alates 2015. aasta augustist sõitsid parvlaevad Muhumaa ja Saaremaa Elb-Linki liinil Cuxhaven–Brunsbüttel ning neile anti uus nimi.

Hiiumaad rentis aga praegu mandri ja saarte vahel uute alustega sõitev Tallinna Sadama tütarfirma TS Laevad.

Praeguseks on Dagenhartil, Paxton Assetsil ning Reyna Tradel üleval kopsakas maksuvõlg, kolme ettevõtte peale kokku ligi 345 000 eurot.

Maksuvõlaga ettevõtted Dagenhart, Paxton Assets ning Reyna Trade on omakorda seotud kolme Eesti suurettevõtjaga – Taali Grupp OÜ kaudu Olav Miili, Andrimal OÜ kaudu Richard Tomingase ning Holostovi Kinnisvarahalduse ASi ja Saaremaa Laevakompanii ASi kaudu Vjatšeslav Leedoga.

MAAVAIDLUS

Kohus peatas ministeeriumi tehingu

Tallinna halduskohus rahuldas Heldur Jaan Tõnissoni pärijate õiguskaitse taotluse ning keelas OÜ Booden Haldus algatatud ja maaeluministeeriumi menetletava vahetustehingu.

Vahetustehing puudutab OÜ-le Booden Haldus kuuluvat Tipu kinnistut ja riigi omandisse jäetud 17,85 ha ja 10,55 ha suurusega kinnistut Tähtvere vallas Tartumaal. Viimased kaks kinnistut on aastaid vaidluse all, sest riik andis need Tartu Agrole soodsalt rendile, samas tahavad maad tagasi saada Tõnissoni pärijad.

Need kinnistud jäeti 1999. aastal riigi omandisse avaliku huvi põhjendusega, et maad on vajalikud põllumajandusülikooli õppebaasi säilitamiseks. Tegelikult pole maad olnud päevagi Maaülikooli kasutuses, vaid ministeerium rentis need juba 2000. aastal ASile Tartu Agro 25 aastaks aastase renditasuga 0,21 eurot/ha.

Vahepeal on välja ilmunud ka dokument, milles põllumajandusminister Ivari Padar selgitas juba 1999. aastal, et nende maade riigi omandisse jätmise tegelik motiiv oli AS Tartu Agro turuväärtuse suurendamine, teatasid Tõnissoni pärijad pressiteate vahendusel.

Märtsis selgus, et Eestil on vaidluse tõttu kaelas järjekordne ebaseadusliku riigiabi menetlus. Euroopa Komisjon alustas Eesti kohta ebaseadusliku riigiabi menetlust kahtlusega, et Tartu Agro on saanud riigilt põllumaad rendile turuhinnast odavamalt.

Euroopa Komisjon pole täpsustanud, mida riigiabimenetlus puudutab.

ÄRIPÄEV.EE

KOMMENTAAR

Iseenese tarkusest

Valitsuse maksupoliitika aluseks paistab olevat põhikooli kohustusliku kirjanduse hulka kuuluv teos "Säärane mulk".

Tundub, et Eesti valitsus on oma maksupoliitilise käitumisega pöördunud tagasi juurte juurde ehk püüdnud leida juhatust kirjandusklassikast. Sedapuhku näib öökapiraamatuks olevat sattunud Lydia Koidula surematu teos "Säärane mulk ehk sada vakka tangusoola".

Ilmselt on selle teose kasutamine maksupoliitiliste otsuste langetamise alusena seotud asjaoluga, et see raamat kuulub põhikooli kohustusliku kirjanduse loetellu. Kõrvaltvaatajana puudub mul kindlustunne, et otsustajate ring on hilisemas elus mõne teise teosega veel suutnud süvitsi tutvust sobitada.

Ei ole vaja mõtelda, asjad on lihtsad

Kust siis selle raamatu kasutamise äratundmine pärineb? Kui vaadata otsustusprotsesse, mille alusel valitsus on uue maksumuudatuste komplekti kokku sättinud, siis on see sündinud puhtalt ja ainult iseenda tarkusest. Just nii, nagu vana taluperemees Mäeotsa Peeter koos targa ja kogenud Erastu Ennuga kindlakäeliselt raamatus toimetavad.

Ja õige ka, sest ettevõtlusringkonna tähelepanu juhtimised ja südamevalutamised on puhtalt omakasupüüdlikud ja rumalad, nii nagu Männiku Märt, see säärane mulk oma huve peretütar Maiet taga ajades kaitsta püüab.

Audiitorite koostatud analüüsid on sama mõttetud kui perepoeg Jütsi õpetussõnad. Pealegi ilmselgelt kallutatud, kuna teenivad nende samade ettevõtjate huve. Lõppude lõpuks on sõltumatus audiitori tegevuses sama nagu sõnapidamine poliitikas, eks ole.

Kuid mida arvata keskpanga murelikust raportist? Valitsuse jaoks on see kui vallaametnik Kure Aadu tühi sonimine – ei ole vaja üle mõtelda, asjad on lihtsad.

Aga äkki hoopis "Viiskümmend halli varjundit"?

Jah, raamat lõppes õnnelikult, kuid sama ei julge loota meie maksupoliitika ümberkorraldustest. Ühtlasi tänan jumalat, et valitsuse öökapile ei sattunud "Viiskümmend halli varjundit", kes teab, mis siis oleks saanud?!

Teisalt, ühel varasemal peaministril mõnikümmend aastat varem oli üks teine, sedapuhku majandusega seotud teos öökapil ja sellest sündis küll ühiskonnale palju tulu, millest siiani veel üht-teist on järele jäänud…

MARTTI LEMENDIK
Metaprindi tegevjuht

Mul puudub kindlustunne, et otsustajate ring on hilisemas elus suutnud veel mõne teosega tutvust sobitada.

Äripäev

Peatoimetaja: Meelis Mandel
Väljaandja: AS Äripäev
Pärnu mnt 105, 19094 Tallinn
telefon:
(372) 667 0195,
(372) 667 0222

Toimetus:
e-post: aripaev@aripaev.ee
tel: (372) 667 0111
Reklaamiosakond:
e-post: reklaam@aripaev.ee
tel: (372) 667 0105
Tellimine ja levi:
e-post: register@aripaev.ee
tel: (372) 667 0099
Tellimine internetis:
www.aripaev.ee/tellimine

Äripäeva tellija eelised – ostukeskkond privileeg.aripaev.ee ja soodsaim võimalus soetada Äripäeva raamatuklubi raamatuid.
Äripäev veebis: **www.aripaev.ee**
Trükk AS Kroonpress

Toimetus võtab endale õiguse kirju ja kaastöid vajaduse korral lühendada. Toimetus kaastöid ei tagasta. Kõik ajalehes Äripäev ja tema lisades avaldatud artiklid, fotod, teabegraafika (sh päevakajalisel, majanduslikul, poliitilisel või religioossel teemal) on autoriõigusega kaitstud teosed ning nende reprodutseerimine, levitamine ning edastamine mis tahes kujul on ilma ASi Äripäev kirjaliku nõusolekuta keelatud. Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse, pn@eall.ee või tel (372) 646 3363.

KOLUMN

Mis on riigimehelikkus?

Kuulun selle vähemuse hulka, kes tunneb puudust ühisosa otsingute järele.

Vastandumist peetakse juba peaaegu paratamatuks. Jällegi – ma ei arva, et vastandumine on *a priori* halb. Kui mulle üldiselt ebasümpaatne Reformierakond ristab mõõgad ja pillub sädemeid maksupoliitika pärast, siis tundub see igati okei. Maksupoliitiline nägemus on neil sirge joonega ja tundub loomulik, et selle juurde käib sügav umbusk igasuguse astmelisuse suhtes.

Ent mul käib üle mõistuse poliittehnoloogiline hüsteeria, mis ei võimalda enam näha pooltoone, tunnistada avalikult küsimuste keerukust ja sedakaudu tunnustada mõningaidki vastaste samme. Mul tulevad peaaegu härduspisarad silma, kui kuulen mõnda poliitikut, kes oma vastasega kaasa mõtleb, selle asemel et ta esimese lausega ebakompetentsusse pagendada. Artur Talvikul võivad olla kui tahes sümpaatsed ideed vähema bürokraatia ja vähema politiseeritusega riigist, ent kui seda saadab koalitsiooni lame hukkamõist, siis ei tekita see usaldust, et võimu teostades hakkaksid Talvik ja tema esindatud erakond ise paremini käituma. Loomulikult ei tähenda viisakas poliitik veel head poliitikut, ent viisakus pole ju muud kui inimliku läbikäimise vorm, millega tunnistatakse teiste eluõigust. On ikka väga oluline, kuidas asju öelda.

Eriti groteskseks võib muunduda mõne reformierakondlase retoorika, kibeduseks käärinud üleolek. Aegajalt tekib tunne, et kui anda sellele mingi käegakatsutav kuju, kattuks Eesti taevas mürgise suduga. Ainus tee meid hukust päästa oleks Reformierakond võimule lasta. Ent lunastaja paralleelid võiks jäädа Edgar Savisaart kummardava Heimar Lengi pärusmaaks. Naljakas, kuidas retoorika tasandil pole parteide vahel sageli olulist veelahet. Ei saa aru, milline oluline vahe on autorollotajatel ja prüginihverdajatel. On sümpaatne, kuidas peaminister Jüri Ratas vähemalt püüab teravatest vastandustest hoiduda. Tõsi, ümaruste hinnaga.

JAN KAUS
kirjanik

On ikka väga oluline, kuidas asju öelda.

Minu nägemuses tähendab riigimehelikkus ennekõike kaht asja. Esiteks: orienteeritus ühisosale. See ei tähenda loomulikult, et kõigiga peaks kõiges nõus olema, mõnikord on vaja ka jürgenligilikku otsekohesust. Ent riigimehelik hoiak võiks lähtuda valmisolekust leida esmapilgul vastandlikes ettekujutustes mingisugustki kompromissi ja koostöö võimalust. Riigimees võiks liikuda äärmustest keskkoha suunas. Kõikides vastandumistes on peidus ühisosa.

Kujutlus pole tegelikkus

Võtame näiteks multikultuursuse ja migratsiooni küsimuse – üksteise sildistamise ja üha vaenulikuma vastandumise käigus on unustatud, et vaidluse aluseks on inimlik hirm ühiskonna igapäevase heaolu pärast. Ühtedele kangastub turvalisus rahvuslikus puhtuses, teistele kultuurilises mitmekesisuses. Olgugi et kaldun multikultuursuse suunas, ei näe ma mõtet protektsionismi siunamises. Kui protektsionism on viisakas, jättes mustadele ukse näitamata, siis on ta täiesti aktsepteeritav sotsiaalpoliitiline vaade. Teisalt pole ka multikultuursus fakt, mille ette inimesi panna, vaid lihtsalt üks eksistentsi võimalusi.

Teine riigimehelikkuse kriteerium mu silmis seisneb võimes oma vastaseid vahetevahelgi tunnustada. Olgu, mõistan, Reformierakonna šokk on suur – nemad pole võimul, ent meri ei ajagi üle kallaste. Loomulik on reageerida sellele sõnumiga, mis meenutab pisut lameda maa pooldajaid – tegelikult hakkab ühiskond kohe kokku varisema, raha kaob, kõik hea haihtub. Mitte et praegust koalitsiooni ei tohiks kritiseerida. Aga on oluline, kuidas seda tehakse.

Nüüd võib tekkida mõnel lugejal mulje, et olen praeguse valitsuse kiivas pooldaja. Kaugel sellest. Mu meelest pole näiteks ammugi viidud ellu nõnda eluvaenulikku keskkonnapoliitikat kui Marko Pomerantsi juhtimisel. Eesti metsad hävinevad meie silme all. See, millised näevad mõnel pool välja lageraiutud metsad, toob silme ette vaippommitatud linnad. Minugi silmis heidab selline keskkonnapoliitika varju tervele IRLile ja ka koalitsioonile. Ent on palju ka neid, kes peavad praegust keskkonnapoliitikat tulusaks ja õigeks. Neil on samasugune õigus siin elada kui minusugustel.

Demokraatia ongi vastuoludega elamise pidev harjutamine. Selle käigus võiks meeles pidada, et iga venelane pole viienda kolonni esindaja ning iga konservatiiv ei kattu vastikushigiga, kui nurga tagant tuleb tõmmum inimene. Võimalik, et Jürgen Ligile sümpaatsete inimeste hulka kuulub ka keskerakondlasi ja sotsiaaldemokraate – kõik on võimalik! Võimalik, et mõni naine juhib autot paremini kui ükskõik kui kõva mees ning et mõnes ateistis on inimarmastust rohkem kui mõneski kristlases.

Ükski kujutlus ei kattu tegelikkusega. Äkki algab riigimehelikkus sellest, et seda tõsiasja teadvustatakse ning sellega lepitakse – see ei pea tähendama loobumist oma tõekspidamiste eest võitlemisest.

KOMMENTAAR

Piinlik inimõiguste rikkumine

Eestikeelsele haridusele üleminekuks kuluks kolm aastat, kui poliitikud sellest kõrvalehoidmiseks ettekäändeid välja ei mõtleks.

Äsja avaldatud Eesti inimarengu aruanne pakub välja süsteemse ja teadusliku raamistiku reformierakondlase Kristen Michali mõttele eestikeelsele haridusele üleminekust nii senises venekeelses koolis kui ka lasteaias.

Hoolimata keeleteadlaste ja inimõiguslaste survest ei ole poliitikud meie kooli keeleliselt normaliseerinud, hoopis vastupidi: aeg-ajalt on tekitatud omapäraseid komisjone, et erandite andmise kaudu eraldamist suurendada.

Tegu on raske ja piinliku inimõiguste rikkumisega, mille puhul ei ole tagatud eesti- ja venekeelsetes koolides õppijate võrdsed võimalused. Sellele on korduvalt juhtinud tähelepanu Inimõiguste Instituut, Eesti riigiga on kurjustatud ka rahvusvahelistel foorumitel. Konkurentsivõimelist haridust nõuavad taga ka venekeelsete laste vanemad, ennekõike emad, nagu on selgunud korduvatest uuringutest viimase veerandsajandi jooksul.

MART RANNUT
keeleteadlane, IRL

Kui soovime kasutada maksumaksja raha tõhusalt, tuleb kohe eestikeelsele haridusele üle minna.

Hoolimata teadus- ja inimõigusringkondade survest ning kaasnevast majanduskahjust on valitsuserakonnad haridusreformi vastu, sh rahvuslik IRL, kes kõik muretsevad vene kogukonna tahte ja soovi pärast, unustades sobivalt ära inimõigused ning kohustuse neid järgida. Lisaks leiavad Keskerakond ja sotsiaaldemokraadid, et ka praeguses tagasihoidlikus üleminekus tuleks teha erandeid.

Kuivõrd reaalne selline reform on ja kui palju aega sellele võiks minna? Lahendus on lihtsam, kui paistab, kui jätta kõrvale mõned Ida-Viru linnade koolid. Sisuliselt võiks ülemineku käivitada järgmisel sügisel, üleminekuks kuluks kolm aastat, Ida-Viru üksikute koolide puhul kuluks mõni aasta lisaks, kuid need ei muudaks suurt pilti.

Kaks valikut

Meil on kaks valikut: jätkata senist kahe kogukonna vastandusele orienteeritud hariduspoliitikat, mis viib edasisele eraldatusele, venekeelsete getode süvenemisele, keelekonfliktide tõusule ja koos edasise julgeoleku vähenemisega võimalikule ebasoodsate välispoliitiliste tingimuste korral ka eestluse ja omariikluse fataalse lõpuni. Selline areng on ka majanduslikult koormav: seni on otseselt eesti keele õpe maksma läinud sadu miljoneid eurosid, koos kaudsete kuludega üle miljardi.

Teine valik oleks haridussüsteemist nõukogude jäänukite väljarookimine, seda ennekõike eraldamist põhjustava vene kooli näol, mis ei too kaasa muud kui selle lõpetajate vähest konkurentsivõimet kõrgkooli astumisel ja edasises karjääris. See-eest on see venekeelne osa üleesindatud vangimajades ja töötukassades.

Kui soovime lahti saada keelekonfliktidest ja inimõigusi eiravast segregatsioonist, kasutada maksumaksja raha efektiivselt ning luua ühtne ja turvaline ühiskond, tuleks meil eestikeelsele haridusele üle minna kohe.

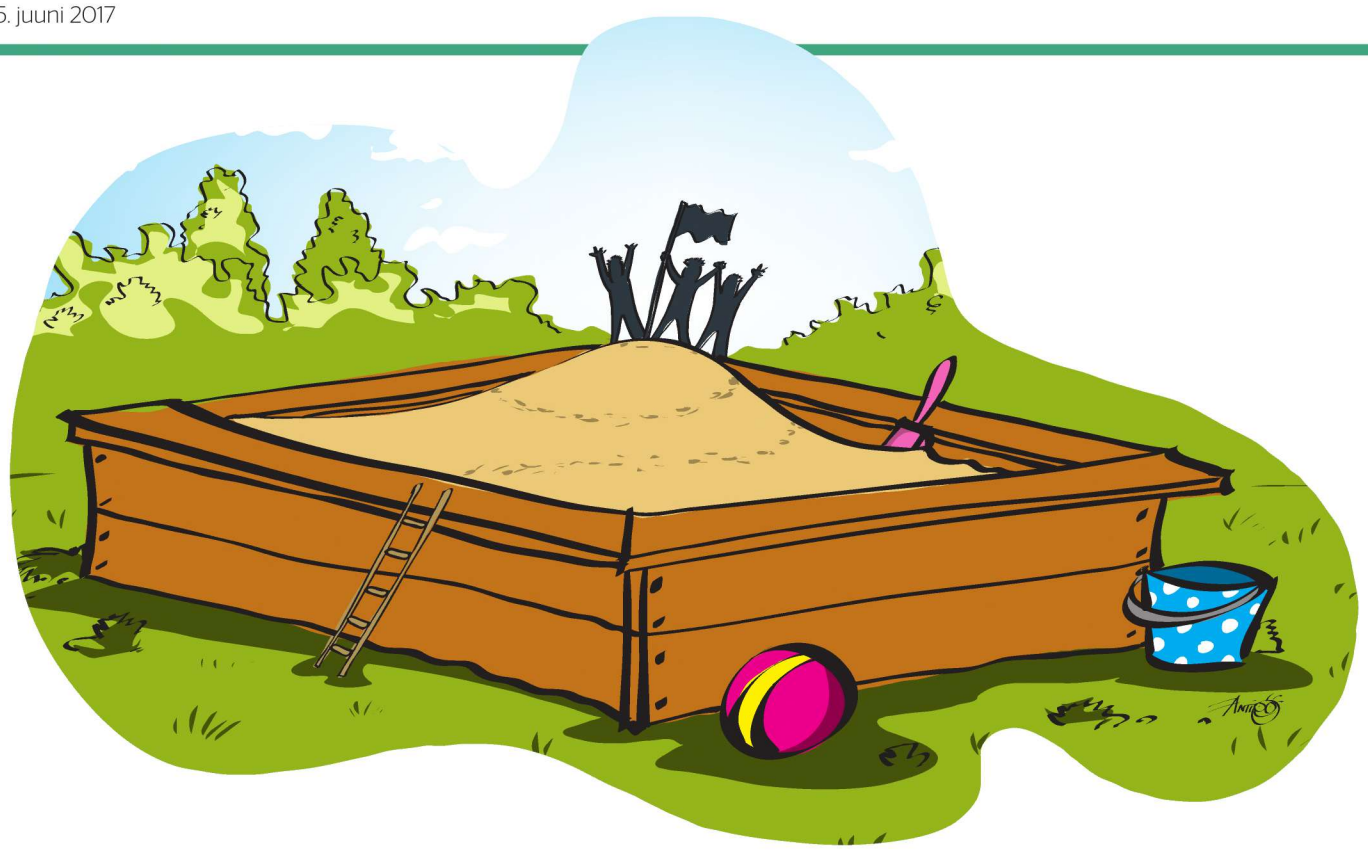

JUHTKIRI

Maksutorm veeklaasis: kui ei oska, ärge tehke

Valitsus on oma maksumaja ehitanud ilma vundamendita ja unustanud ehituskivide vahele mörti panna.

Kui keegi arvab, et eelmise nädala lõpuks saavutatud kokkuleppega on maksudega nüüd mõneks ajaks rahu majas ja ettevõtjad saavad eluga mingisuguseski kindlustundes edasi minna, siis ta eksib. Kindel on vaid nii palju, et mitte miski pole kindel.

IRLi uue juhi Helir-Valdor Seederi rõõm saavutatud maksumuudatuste üle võib jääda üürikeseks, kui lähitulevikus peaks selguma, et ettevõtja on sattunud vihma käest räästa alla. See on kahjuks täiesti võimalik, sest suurettevõtjate suurima vaenlase, panditulumaksu pea sai küll maha raiutud, aga missugune elukas selle peletise asemel Eesti maksusüsteemis koha sisse võtab, on esialgu pehmelt öeldes selgusetu.

Võimuliit on teada andnud, et Eestis teenitud kasumi väljaviimist on siiski plaanis maksustamise kaudu piirata – ent kuidas see käima hakkab, paistab olevat teadmata valitsejaile endilegi. Äripäev möönab, et probleem on täiesti olemas ja võib vajada senise tulumaksuseaduse uuendust, kuid senine katse tõvega tegeleda on meenutanud terve jäseme kogemata amputeerimist haige asemel. Loodetavasti toovad lähinädalad selgust, missuguse iseloomuga panditulumaksu järglane on ja ega ta viimati seesama asi teise nime all ei juhtu olema.

Sama kehtib pakendiaktsiisi kohta, millest seni välja mõeldud kujul loobuti, sest huvigruppide lärm läks liiga suureks. Sellelegi maksule asutakse peagi uut sisu – ja loodetavasti mitte lihtsalt uut nime – leiutama. Ehk siis kogu trall võib uuesti pihta hakata. Loodetavasti ei lähe nagu automaksuga, mida suudeti lauale käia ja siis jälle vaiba alla pühkida kolm korda.

Abikaasade ühisdeklaratsiooniga seotud maksuvabastuse tagasiandmist võib Seeder pidada ainsaks otse oma valijatele suunatud väikeseks võidukaks sõjaks, millel suures plaanis mingit tähendust ei ole.

Ligadi-logadi

Suhkrumaksu pea kohale aga võivad peagi uued mustad pilved kerkida: teiste maade kogemused näitavad, et Eesti astus ühte tootegruppi maksustamiseks välja valides libedale teele, mis võib tähendada keelatud riigiabi juhtumit, sest limonaadile maksu pealepanemist võib tõlgendada ebaausa konkurentsieelise andmisena mõnele teisele suhkrut piripardani täis tootegrupile, olgu need siis kommid, jäätis või mõni muu tahke maiustus, mis praegu maksukirve alt karistamatult pääseb. Arvestades, et suhkrumaksust saada loodetavad summad on riigieelarve mahuga võrreldes marginaalsed, tundub selle karu peale jahi pidamine eriti küsitav.

Suures pildis on valitsusele öelda üht: kui ei oska, siis ei maksa teha. Lihtsalt "teisiti" võib alguses tunduda huvitav ja ehk isegi asjalik, aga lähemal rehkendamisel hakkab selline ligadi-logadi maksuvanker järjest enam kraavi kalduma. Teiseks: kui teil tõesti on mingi plaan, siis tasuks selle elluviimisel mingisugustki järjekindlust ilmutada. Alati on keegi, kellele ei meeldi – igal tuulel ei maksa kah lasta ma maksumaja pikali puhuda.

See teine nõuanne on küll pigem teoreetiline, sest praegu ametis oleva valitsuse maksumajal ei paista mingit vundamenti all olevat: müüridki on laotud kipakalt, pole jagunud taipu mörti vahel panna ja vaevu püsti saadu laguneb juba servast. Nii see kuut uperkuuti lendabki.

LOE ÄRIPÄEVAST

Uudis "Mis ootab ettevõtjat panditulumaksu asemel?", tänases lehes lk 6

ÄRIPÄEV EETRIS

Miks pidu otsa saab?

Juhtimiskonsultant John Blakey räägib saates usaldusest kui praegu maailma kõige kallimast valuutast nii ettevõtluses kui ka poliitikas. Kuidas ettevõtjana fookus kasumi teenimiselt usaldusväärsete suhete loomiseni viia? Viimane aitab kaasa ka kasumi teenimisele.

▶ Raadiosaadet "Äripäev eetris" saab kuulata Äripäeva veebis, tellida iTunesis ja alla laadida Soundcloudis.

8

miljonit eurot kasumit teenis Eestis Venemaa ravimitootja Kevelt AS, mille müügitulu kasvas eelmisel aastal aasta varasemaga võrreldes 84 protsenti, 2,30 miljonile eurole.

ÄRA KULUTA RAHA EDEVUSELE VAID OMA TEGEVUSELE!
REGISTRAATORID

KASUTATUD KONTORI- JA PROFIMÖÖBLI MÜÜK.
E–N 10–17, R 10–18
Tähetorni 21j, Tallinn | Tel 552 6608
www.Apuneks.ee

- TÖÖRIISTAD
- ÄRITARBED
- KODU-JA KONTORIMÖÖBEL
- EHITUSMATERJALID
- ELEKTROONIKA
- SPORDIKAUBAD
- KODUMASINAD
- LAOSISUSTUS
- KODUKAUBAD
- EHITUSMASINAD
- VEESÕIDUKID
- VARUOSAD

MEIL ON SUUR VALIK NII UUT JA KASUTATUD KAUPA!!!

www.realisatsioonikeskus.ee
Ehituse 8, Haljala, Lääne-Virumaa
Tel +372 56 444 07
info@realisatsioonikeskus.ee

REALISATSIOONIKESKUS.EE

REPLIIK

Pole häbilugu öelda, et raha ei ole

Valitsusel on vaja teha pikaajalise mõjuga otsuseid, et elatustase põhjanaabrite tasemele jõuaks ja et Eesti elanike arv asuks jätkusuutlikult kasvama.

Kogu ettevõtlussektor tunneb, et vaja on alandada riigikulusid, mille arvel vähendada tööjõumakse ehk tõsta eestimaalaste sissetulekuid. Eesti riik on liiga väike, et ülal pidada nii suure töötajate arvuga riigisektorit.

Meil on madal ettevõtlusaktiivsus – noored soovivad pigem ametnikuks kui ettevõtjaks hakata.

AIN KUUSIK
Alexela juht

Tarbimismaksud ei tohi olla naabrite omadest kõrgemad.

Riigisektori kärpimise asemel aga on valitsused tegelenud sellega, kus linnas hakkab asuma mõni ministeerium või kui suur on valitsuskabinet, jättes kulud kokku tõmbamata. Selle asemel on loodetud abi leida uutest aktsiisimaksudest ja nende jätkuvast tõstmisest.

See ei ole lahendus – me teame omast käest, kuidas madalamate tarbimismaksudega Eesti on aastakümneid nautinud Soome riigilt võetud maksutulu.

Õpime sellest ja ärme lase Lätil rikastuda meie maksude abil. Tarbimismaksud ei tohi olla naabrite omadest kõrgemad.

Ei ole häbilugu öelda, et me ei saa mingeid asju teha, sest raha ei ole. Ettevõtjana tuleb selliseid otsuseid kaaluda pidevalt.

Jüri Ratasel on peaministrina esimest korda võimalus valitsuse töösse kaasata ka vene emakeelega kodanikke. Arvestades, et pea iga neljas Eesti kodanik ei ole eestlane, oleks rumalus neid Eesti riigi juhtimisest eemal hoida.

toimetaja Juhan Lang
tel 667 0136
juhan.lang@aripaev.ee

Äripäev
5. juuni 2017

BÖRSIKAUPLEMINE

Kauplemine on elatusallikas vaid piisava kapitaliga

Alexander Elder, kes teeb suure osa tööst 2,5kilomeetrise tunnikiirusega jooksulindil käies, jagas nippe, kuidas turult kasum koju tuua.

LIINA LAKS
liina.laks@aripaev.ee
Äripäev

Halvad uudised kõigepealt: tuleb tunnistada, et paljudele eestlastele jääb tõeliselt tulus kauplemine – olgu siis päevakauplemine või *swing-trading* – rahapuudusel käeulatusest välja. Eesti juurtega USA börsikaupleja Alexander Elder möönis, et näiteks viis tuhat eurot jääb siiski edukaks kauplemiseks väheseks ning tõi näite tuttavast üliedukast kauplejast, kes suutis 50tuhandese kontoga küll kauplemisest elatuda, kuid "pidi elama nagu munk".

See aga ei tähenda Alexander Elderi sõnul sugugi, et asja vastu huvi tundev inimene peaks kauplemisest hoiduma, kuid kindlasti ei tohiks eesmärk olla raha tegemine, vaid "hea kauplemisajaloo loomine" – sest toosama mungana elav sõber pääses just tänu headele pikaajalistele kauplemistulemustele tööle rahahaldusettevõtte juurde, kus talle anti hallata mitmemiljoniline portfell ja see omakorda võimaldab tal halval aastal teenida mitmemiljonilist tulu.

Kuigi kauplemist mõjutada võivaid indikaatoreid on kümneid ja kümneid, siis Elderi sõnul ei tasu enda elu liiga keeruliseks teha. "Valige välja neli-viis tükki," soovitas ta.

Valida tuleks sellised, mis enda jaoks kõige paremad tunduvad ja ka kontrollitult häid tulemusi annavad. Indikaatoritega liiale minemist ta ei poolda. "Öelge mulle ükskõik mis aktsia ja andke mulle viis minutit arvuti taga ja ma leian teile indikaatori, mis tõestab, et ostmine on õige otsus," ütles Elder Tallinnas kuulajatele.

Suund võta suletud turu ajal

Elder ise on aastate jooksul arendanud välja kauplemise neli põhitõde, mis on teda kõige paremini teeninud. Kaupleja jaoks on kõige olulisemad psühholoogia, meetod, riskide kontroll ja korraliku kauplemispäeviku pidamine.

"Kõik võivad olla distsiplineeritud kauplejad, aga ma tahan näha, mida te siis teete, kui turud esmaspäeval avanevad," ütles Elder ning rõhutas, et kõige parem on kauplemisotsused ja -strateegiad paika panna sel ajal, kui turud suletud on. Sest turgudel olevad massid ja nende käitumine võivad muidu ka hea kaupleja endaga kaasa tõmmata.

Kauplemismeetodi puhul rõhus Elder asjaolule, et iseenesest on börsidel kauplemine lihtne ning suurt intelligentsi ei nõua, sest silme ees tuleb hoida vaid viit näitu: avamishinda, kõrgeimat, madalai-

Tallinnas kohtusid läinud nädalal Äripäeva korraldatud konverentsil kaks börsiilma tuntud tegijat, Alexander Elder (vasakul) ja Seppo Saario. FOTO: ANDRAS KRALLA

mat ja sulgemishinda ning kauplemismahtu. Aga börs on paraku koht, kus võib kõike teha ning see tähendab ka, et vigade tegemise võimalus on lõputu. Alustada tuleb graafikute vaatamisest. "Warren Buffett on öelnud, et kauplejad, kes graafikuid ei vaata, on nagu pokkerimängijad, kes mängivad kaarte vaatamata," ütles Elder.

Ta soovitas heita iga aktsia puhul pilk aeggraafikutele – näiteks nii päeva kui ka nädala omale. Pikem graafik näitab trendi, mille põhjal saab paika panna strateegia, aga päevagraafik on hea taktika paikapanemiseks. "Kui teil on mõni lemmikgraafik, siis seda ei tohi te mingil juhul esimesena vaadata – sest see häälestab teid vastavalt ja võib viia valele otsusele," soovitas ta.

Alexander Elderi "lemmikindikaatorid" tehnilise analüüsi puhul on teiste seas libisevad keskmised, MACD-jooned, suhtelise tugevuse indeks ja turu võnkumist mõõtvad ostsillaatorid. Neid kombineerides on lihtsam õigeid otsuseid teha. Kui tehniline analüüs näitab, et turud on üle ostetud ning näiteks nii jõuindeks kui ka nädalane trend näitavad, et aktsiaid on hea lühikeseks müüa, siis võib rahakoti välja võtta, kuid kui päris kindel asjas ei ole, siis tasub oodata. "See ongi tavakaupleja eelis institutsionaalse kaupleja ees – kui ta näeb, et praegu ei ole tal turul midagi teha, siis tal on see luksus, et ta võib oodata," ütles Elder.

"Kauplejaid tapavad kõige enam haid ja piraajad," ütles Alexander Elder. Esimeste puhul on tegu suurte kaotustega. Teise puhul aga kuhjuvad tasahilju väikesed kaotused, mis lõppkokkuvõttes konto vee alla jätavad. Sellepärast soovitab Elder panna kauplejatel paika raudne reegel, et kunagi ei riskeerita ühes tehingus rohkem kui 2% kauplemiskontol oleva rahaga. Ning kuus kokku ei tohi konto kaotada rohkem kui 6% – kui see limiit on täis, siis ülejäänud kuul enam kaubelda ei tohi.

Sea sisse kauplemispäevik

Optimaalse riski väljaarvutamine käib nõnda: ütleme, et kauplejal on kontol 10 000 eurot. Kaks protsenti sellest on 200 eurot. Väike summa, aga midagi pole parata. See tähendab, et kui kaupleja tahaks osta aktsiaid sisenemishinnaga 12 eurot aktsia ning stopp oleks paigutatud 11 euro peale, siis on risk aktsia kohta 1 euro. Kuna riskida tohib ainult 200 euroga, siis võib osta maksimaalselt 200 aktsiat.

Seda kõike peab toetama korralik kauplemispäeviku pidamine, kus on kirjas kõik sisenemis- ja väljumishinnad, põhjus, miks tehing tehti, millist kasumit loodeti ja millega lõpuks välja tuldi. "Näidake mulle kauplejat, kellel on hea kauplemispäevik ja ma näitan teile head kauplejat. Kaupleja, kel on vilets päevik või kes seda üldsegi ei täida, on keskmine kaupleja. Keskmine kaupleja on aga kurb vaatepilt, sest tema kaotab raha," ütles Elder, kelle sõnul on korralik kauplemispäevik ainus asi, mida saab maailma kõikide edukate kauplejate puhul välja tuua.

Ostunimekiri Tallinna börsilt

Kuigi mahud on Tallinna börsil väikesed ja Alexander Elder hoidub ise kauplemast aktsiatega, mille päevakäive on alla poole miljoni, avaldab Tallinna börsi olukord talle muljet.

"Vaadake, 2015. aastal oli USAs karuturg – aga keegi seda vist Eestile ei öelnud ja vaadake, kuidas börs on tõusvas joones liikunud," ütles ta. Tehnilisi indikaatoreid silmas pidades ta praegu küll aktsiaid ostma ei kipu, kuid soovitab tungivalt investoritel juba Tallinna börsilt ostunimekiri valmis teha ja olla valmis õigel ajal ostma. Elder sattus vaimustusse hästi toimivast Eestist ja leidis, et siin peaks küll aktsiaid juba ainuüksi omamise pärast ostma.

TASUB TEADA

Tõenäosus on kaupleja vastu

Lisaks sellele, et kaupleja peab tabama õige aktsia ning selle õige liikumise suuna ja korrektsed sisenemis- ja väljumispunktid, ootavad teised turuosalised kaupleja vääratamist. **Kauplejat** ohustavad ka hinnalibisemised ning vahendustasud, mida algajad esialgu sisse kalkuleerida ei oska.

ALLIKAS: ALEXANDER ELDER

Kunagi ei riskeerita ühe tehinguga rohkem kui 2% kauplemiskontol olevast rahast. Kui see limiit on ületatud, siis sel kuul enam kaubelda ei tohi.

Alexander Elderi kauplemissoovitus

Alexander Elder käis Tallinnas Äripäeva kutsel ning esitles siin oma raamatu "Börsikauplemine kui elatusallikas" eestikeelset tõlget. Üritust toetasid LHV ja Admiral Markets.

LÜHIDALT

Milline on kuumim USA aktsia?

Apple ei olegi USA aktsia, mida investoritele uudiskirjades kõige rohkem soovitatakse, kirjutas MarketWatchi kolumnist Mark Hulbert. "Uskuge või mitte, see on hoopis IBM." IBMi soovitavad analüütikud ja investorid ütlevad, et see on kasvuaktsia, millega kaubeldakse nagu väärtusaktsiaga, kirjutas kolumnist. Kinnituseks on ka IBMi 12 kuu tagasivaatav hinna ja kasumi suhe, mis on 12,6 – võrreldes S&P 500 indeksiga on see pea kaks korda väiksem. Samuti pakub IBM 3,9protsendilist dividenditootlust.

Salatsev Netflix tekitab nurinat

Netflix ei avalda, kui palju nende originaalseriaale vaadatakse ning see teeb konkurentidele pahameelt, kirjutas Bloomberg. Netflixi teeb võrreldes telekanalitega eriliseks see, et nad ei pea pugema reklaamiostjaile, kuna nende sisu on tasuline ning reklaame pole. Keskkonnal on 100 miljonit tellijat, kellest igaüks maksab kuutasuna kuni 12 dollarit. Teiseks ei avalikusta ettevõte, kui palju inimesi nende sarju üldse vaatab. Striimingufirma kulutab tänavu programmile 6 miljardit dollarit ning toodab 1000 tunni jagu originaalsisu.

UC RENT
ESINEMISLAVAD | TELLINGUD
TELGID | SOOJAKUD | PIIRDEAIAD
TRIBÜÜNID | ILMASTIKUKAITSED
LAOHALLID | MÖÖBEL ÜRITUSTELE
RENT, MÜÜK ja PAIGALDUS
tel +372 51 75 920 | www.ucrent.ee

LADUKS

www.laduks.ee
TÖÖSTUSUKSED
TULETÕKKEUKSED
LAADIMISSEADMED
MÜÜK | PAIGALDUS | HOOLDUS
5 AASTAT EDUKAID PROJEKTE
tel 6 803 505 mob 56 505 898 info@laduks.ee

toimetaja Juhan Lang
tel 667 0136
juhan.lang@aripaev.ee

Äripäev
5. juuni 2017

▲ Alexander Elder räägib lauluväljaku punalippude taustal, kuidas ta tolle aja Eestist läände põgenes ja seal börsikauplejana edukat karjääri tegi. FOTO: ANDRAS KRALLA

BÖRSIKAUPLEMINE

Alexander Elder: mulle meeldib mängu ilu

See firma läks pankrotti, mille aktsia oli esimene, millest maailma ühe hinnatuima börsikauplemise raamatu autor Alexander Elder oma kauplemiskarjääri alustas.

SIRJE RANK
sirje.rank@aripaev.ee

Äripäev

Küll pole aga väärtust kaotanud KinderCare'i aktsia soetamisest saadud õppetund.

"Halvim, mis võib juhtuda, on see, kui sa oma esimese tehinguga kohe kasumit saad," rääkis Elder nädalavahetusel Tallinnas. "See loob pettekujutelma, et kauplemine on lihtne."

Elder oli esimest korda kunagises kodulinnas Tallinnas oma kauplemistarkust jagamas, meelitades üle lahe kohale isegi Soome börsiguru Seppo Saario, kes Elderi raamatust aastakümneid õpetust ja inspiratsiooni on saanud. Äsja ilmus Alexander Elderi raamat "Börsikauplemine kui elatusallikas" trükist ka eesti keeles. Raamatut on seni tõlgitud 15 keelde ja juba suvel ilmub see ka jaapani keeles.

Elderi elus sai pöördehetkeks 1968. aasta 21. august, mil Venemaa tankid rullisid sisse toonasesse Tšehhoslovakkiasse. "Ma mõistsin, et selles riigis ma elada ei taha," rääkis Elder Äripäeva konverentsil.

Elder õppis Tartu Ülikoolis psühhiaatriks, oli Marju Lauristini ja Ülo Vooglaiu kaasaegne ja mäletab neid hea sõnaga. Järgnes töö arstina nõukogude kalalaeval, kust lõpuks avanes võimalus Aafrika kaudu läände pageda. Sellele eelnesid aga pikad tunnid igapäevast hüppamist hüppenööriga, et otsustaval hetkel meeskonnakaaslastest kiiremini joosta. Nii jõudis Elder USA saatkonda, kust ta edasi Ameerikasse toimetati ja 20 dollariga uude ellu saadeti. "Kaks dollarit kulutasin Johnnie Walkerile, tuli ju tähistada," muheleb Elder tagantjärele.

Ameerikas avastas ta börsid ja kauplemise ning töötas ennast tippu. Nüüd kasutab ta seda mälestust kui üht kujundit, mille kaudu edukat kauplemist seletada. Nii nagu edukas pagemine eeldas pikka valmistu-

Äripäeva Akadeemia

Beyond Budgeting

ehk kohanduva eelarvestamise juhtimismudel

06.09.2017

Bjarte Bogsnes

€ 509 € (km-ga 610,80 €)
Kehtib kuni: 09.06.17
Tavahind: 599 € (km-ga 718,80 €)

Koolitus toimub inglise keeles

Info ja registreerimine: Harri Jõgis / tel: 667 0283 / e-post: harri.jogis@aripaev.ee / akadeemia.aripaev.ee

mist, on vaja korralikult valmistuda ka börsil kauplemiseks.

Elder on keskendunud suhteliselt lühiajalisele kauplemisele, nn *swing*-kauplemisele. Ta tunnistab, et kõige lugupidamise juures legendaarse börsiguru Warren Buffetti ja fundamentaalanalüüsi vastu ei ole tal endal sellist kannatlikkust, et aastaid oma otsuse tulemust oodata. "Ma sureksin igavusest," oigab Elder üksi selle mõtte juures ja tunnistab, et tema jaoks piirdub "fundamentaalanalüüs" selle väljapeilimisega, mis on ühiskonnas parajasti kõige kuumem uus asi. Mõni aeg tagasi oli see 3D, nüüd on droonid, mida järjest enam erinevatel elualadel kasutatakse.

Osta depressiooni, müü maaniat

Aastatega on ta välja arendanud oma süsteemi ja indikaatorid, millest välja lugeda signaale, millal trend pöördumas on: "Osta depressiooni, müü maaniat." See osa Elderi metoodikast, mis puudutab strateegiat ja distsipliini, kehtib aga igasuguse investeerimise kohta. Ja just sellest on kõige raskem kinni pidada. "Emotsionaalselt on börsil kauplemine kõige raskem amet," ütleb Elder.

Elder armastab värvikaid kujundeid. Börsikaupleja psühholoogiat avades tõmbab ta paralleele alkohoolikutega, kes tavaliselt oma probleeme ei tunnista. Ei tunnista ega teadvusta seni, kuni keegi palub neil kõik joodu kirja panna ja selle paberil kokku lööb.

Ka börsikaupleja peaks hoolega oma tehingute kohta päevikut pidama ja enesele aru andma. Panema plaani paika ja jälgima, kuidas see ellu viia õnnestub, et neist õnnestumistest ja vigadest õppida. Enda jaoks on Elderil eraldi päevik ka selle kohta, mis see talle rahaliselt maksma on läinud, kui ta liigse närvilisuse või kannatamatuse tõttu oma esialgsest plaanist hälbinud on. Ka oma kauplemiseelse meeleolu mõõtmiseks on tal kontrollküsimused olemas, mis kuuluvad igahommikuse rutiini juurde. Kui koondtulemus näitab eksalteeritud või teises äärmuses seisundit, ei anna ta endale kauplemiseks luba. Sest turg on karm – võitmiseks peab keegi kaotama.

Teine võtmesõna Elderi jaoks on "küllalt". Elderi sõnul püüab ta kasu lõigata aktsia hinna liikumisest äärmusest õige väärtuse suunas. Ja sellest piisab. "Ma ei karda riskida, sest riskin ainult sellega, mida saan endale lubada," ütleb ta.

Tehing on nagu su oma naine

Kauplejal soovitab Elder hoida omaette. Avatud tehingut pole vaja jututuppa arutama minna. "See on nagu su oma naine, kelle puhul sa samuti ei taha, et sõbrad kõrvalt õpetama tulevad," toonitas Elder vajadust oma strateegiale kindlaks jääda. Näiteks tõi ta olukorra, kus keegi on just Tesla aktsiat ostnud ja ärpleb sõprade ees. Siis aga läheb aktsia langusesse ja ärpleja ei saa käituda, nagu turuseis nõuaks, kuna kardab sõbra ees rumalaks jääda. Tagantjärele tehingut analüüsida ei keela aga keegi.

Elder jätkab väikeses mahus ka oma psühhiaatri praksist, kus üks sagedasi teemasid on see, kuidas inimene ise ennast saboteerib ja tagasi kisub. Taoliste probleemidega on silmitsi ka börsikauplejad. Et end mõttekrambist lahti raputada, visualiseerib Elder olukorra, kus inimene kõnnib tänaval ja koer hammustab teda. Mõtlemisülesandeks on küsimus, miks hammustas koer just seda inimest ja mitte teisi, kes samuti seal tänaval kõndisid. "Mis signaali te koerale saatsite?" Elder rahustab, et enese torpedeerimine on vägagi ravitav haigus.

Targad inimesed muutuvad lohakaks

Miks targad inimesed börsil kaotavad? Sest nad investeerivad igavusest ega pööra oma investeeringutele tähelepanu. Avatud tehing on nagu jalgratas, mida tuleb pidevalt sõtkuda, et see püsti püsiks. Ja tehingud on nagu lapsed, keda ei või olla liiga palju, et ikka kõik piisavalt tähelepanu saaksid.

Elder tunnistab, et üleilmses finantskriisis tal kuigi edukas olla ei õnnestunud. Küll aga tabas ta õigesti ära turu põhja 2009. aasta märtsis. Praegust turgu peab ta nooreks pullituruks – läinud aastal oli väike korrektsioon. Mis teeb aga kauplemise praegu raskeks, on väga väike volatiilsus. Leppida tuleb väiksemate võitudega. Ja turg on muutunud kitsaks – tõusu veavad vähesed aktsiad, eelkõige tehnoloogiaaktsiad.

Elder ütleb, et pärast aastakümneid börsikauplemist ei tunne ta sugugi, et asi ammenduma hakkaks. Börsikauplemine ei ole tema sõnul intellektuaalselt kuigi nõudlik ettevõtmine. "Intellektuaalse rahulduse saamiseks teen midagi muud, loen ajalooraamatuid," ütleb Elder. Mis vaimustab, on mängu ilu. "See on parim lõbu, mida, riided seljas, saada võib."

TASUB TEADA

Idee Eestist kaasa

Alexander Elder andis konverentsil kiirhinnanguid aktsiatele, mis Eesti publikut huvitasid. Micron Technology näiteks leidis tee ka Elderi jälgimisnimekirja.

Naftaga teeks ta tehinguid ainult siis, kui püssitoru ees teisiti ei saa. Sest frakkimisega on naftaturu dünaamika täiesti muutunud.

Optsioonidega ei kaupleks Elder üldse – sellega saavad rikkaks vaid need, kes optsioone välja kirjutavad.

> **Börsil kauplemine ei ole intellektuaalselt nõudlik tegevus, kuid emotsionaalselt on see üks raskemaid ameteid maailmas.**
>
> **Alexander Elder**

VÄÄRISMETALL

Kulla hind hakkas tõusma

Kulla hind tõusis reedel järsult ja jõudis kuue nädala kõrgeima tasemeni, sest USA tööturu raport oli oodatust kehvem ning see vähendas tõenäosust, et Föderaalreserv on intresside tõstmisel agressiivsem.

Augusti kullafutuuride hind tõusis 0,9 protsenti, 1281 dollarile untsi kohta. Kuld kauples nii kõrgel viimati 21. aprillil, selgub FactSeti andmetest.

"Dollar jätkab pärast tööturu raportit langust ning USA riigivõlakirjade tootlus kukub," ütles maaklerfirma Altavest kaasasutaja Michael Armbruster MarketWatchile. "Need mõjuvad kullale hästi."

0,8

protsenti tõusis kulla hind eelmise nädala jooksul.

"Järgmise nädala hinnasuuna prognoosimine on aga nagu mündivise. Ma arvan, et kullal on suurem tõenäosus kallinemist jätkata," ütles ta.

Kullale mõjus hästi ka asjaolu, et kauplejate hinnangul vähenes tõenäosus, et Föderaalreserv tõstab intressimäärasid oodatust agressiivsemalt.

Tehnilist analüüsi silmas pidades on kuld moodustanud niinimetatud lipumustri ning 50 päeva libisev keskmine kulla hind ületas hiljuti 200 päeva libiseva keskmise hinna, mida peetakse positiivseks signaaliks.

ÄRIPÄEV.EE

KOMMERTSPANKADE INTRESSITOOTED

REKLAAM

Tähtajaline hoius EUR, %

	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	2 aastat	3 aastat	üle 5 aasta	min summa
Danske Bank	kontakteeruge pangaga									
Tallinna Äripank	0,10	0,15	0,20	0,40	0,50/1,50	0,60/1,60	0,70/1,70	-	-	200
Tallinna Äripank (3)	0,25	0,30	0,35	0,55	0,65	0,75	0,85	-	-	200
Citadele Pank	-	-	-	0,01	0,01	0,20	0,35	0,75	-	150
Versobank	0,40	0,50	0,60	1,05	1,05	1,55	1,55	1,65	-	350
DNB	0,01	0,05	0,09	0,18	0,21	0,23	0,28	0,33	-	100
Krediidipank	0,20	0,20	0,20	0,40	0,60	0,80	1,20	1,50	2	100/200 (4)
Inbank	-	-	0,50	0,75	1,00	1,25	1,75	2,00	-	500

Jooksev hoius EUR, %

	keskmiselt kuu jäägilt	kuu püsijäägilt
Danske Bank	kontakteeruge pangaga	
Tallinna Äripank	-	0,00
Tallinna Äripank (3)	-	0,00
Citadele Pank	-	-
Versobank	0,00	0,00
DNB	0,05 (7)	-
Krediidipank	-	0,01
Inbank	-	-

Tähtajaline hoius USD, %

	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	min summa
Danske Bank	kontakteeruge pangaga						
Tallinna Äripank	0,05	0,05	0,05	0,10	0,15	0,20	200
Citadele Pank	-	-	-	0,90	1,00	1,30	200
Versobank	0,30	0,35	0,45	0,70	0,90	1,10	500
DNB	0,10	0,11	0,14	0,29	0,39	0,49	100
Krediidipank	0,20	0,20	0,20	0,40	0,60	0,80	100/200 (4)

Kursid on päeva jooksul korrigeeritavad; (3) personaalpanganduse klientidele; (4) internetipangas/kontoris (7) päevalõpu kontojäägilt, Äripanga jooksva hoiuse intressimäär on nüüd 0%

Pankade kontaktandmed

Citadele Pank Narva mnt. 63/1, Tallinn, tel 770 0000, faks 770 0001, e-post: info@citadele.ee, www.citadele.ee
Versobank Hallivanamehe 4, Tallinn, tel 680 2500, faks 680 2501

DnB PANK Tartu mnt 10, Tallinn, tel 686 8500, faks 686 8501, e-post: info@dnb.ee, www.dnb.ee
Eesti Krediidipank Narva mnt 4, Tallinn, tel 669 0941, faks 661 6037

Tallinna Äripank Vana-Viru 7, Tallinn, tel 668 8066, faks 668 8065

BALTI ETTEVÕTETE NOTEERIMATA VÕLAKIRJAD

REKLAAM

võlakiri	ISIN kood	emiteerimis-kuupäev	lunastamis-tähtaeg	kupongimäär	intressimakse sagedus	nimi-väärtus, €	emissiooni maht, €
PlusPlus Capital	EE3300110980	24.10.2016	1.10.2017	10,00%	kvartaalne	100	3 000 000
Finora Capital	EE3300110659	10.03.2015	15.03.2018	9,75%	kvartaalne	1 000	4 000 000
Creditstar	EE3300111046	1.12.2016	1.06.2018	11,00%	kvartaalne	1 000	15 000 000
Mainor Ülemiste	EE3300110691	16.06.2015	26.11.2018	7,00%	kvartaalne	1 000	5 000 000
PlusPlus Capital	EE3300110840	25.01.2016	1.02.2019	13,00%	kvartaalne	1 000	4 000 000
Finora Capital	EE3300110972	22.09.2016	22.05.2019	9,25%	kvartaalne	1 000	1 000 000
Endover Kinnisvara - Vega Residents	EE3300111228	30.05.2017	30.05.2019	11,00%	kvartaalne	100	6 500 000
PlusPlus Capital	EE3300111079	20.12.2016	1.10.2019	12,00%	kvartaalne	100	7 000 000
IuteCredit Europe A8	EE3300111020	28.11.2016	15.10.2019	14,00%	kvartaalne	100	1 400 000
Creditstar	EE3300111053	1.12.2016	1.12.2019	12,50%	kvartaalne	1 000	15 000 000
IuteCredit Europe A9	EE3300111194	12.05.2017	15.06.2020	14,00%	kvartaalne	100	2 000 000

REDGATE CAPITAL

Redgate Capital AS Pärnu mnt 10, Tallinn 10148, tel 66 68 200, bonds@redgatecapital.eu, www.redgatecapital.eu

FONDID

REKLAAM

LHV Varahaldus

01.06

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a), % 12 kuud	3 aastat	5 aastat	fondi maht
Pensionifond L, EUR	1,61	1,61	1,61	2,56	1,68	3,81	4,01	4,84	697 650 495
Pensionifond M, EUR	1,26	1,26	1,26	1,76	1,06	2,47	3,34	4,07	86 026 386
Pensionifond S, EUR	1,28	1,28	1,28	1,71	-0,21	-0,15	1,89	2,46	63 956 515
Pensionifond XL, EUR	1,41	1,41	1,41	2,96	2,12	4,64	4,58	5,77	119 840 627
Pensionifond XS, EUR	1,19	1,19	1,19	1,20	-0,21	-0,11	1,87	2,62	20 593 027
Täiendav Pensionifond, EUR	1,64	1,64	1,64	3,21	2,62	5,71	5,99	6,79	9 242 079
LHV Pensionifond Indeks	0,69	0,69	0,69		2,36	-	-	-	5 347 101
LHV Pensionifond Indeks Pluss	0,69	0,69	0,69		4,03	-	-	-	923 326
LHV Pensionifond 100 Pluss, EUR	1,77	1,77	1,77	8,62	1,16	3,37	4,25	7,16	4 727 121
LHV Pensionifond Intress Pluss, EUR	0,79	0,79	0,79	1,97	-0,44	-0,51	0,56	1,70	541 703
LHV Pärsia Lahe Fond A, EUR	11,32	11,43	11,43		0,81	5,02	-8,71	8,45	11 773 820,81
LHV Maailma Aktsiad Fond A, EUR	10,37	10,47	10,47		10,54	20,34	6,84	7,42	4 193 461,10
LHV Maailma Aktsiad Fond B, EUR	6,62	6,69	6,69		10,54	20,34	6,84	7,42	-

Nordea Pensions Estonia

01.06

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a), % 12 kuud	3 aastat	5 aastat	fondi maht
Nordea Pensionifond A, EUR	1,12	1,12	1,12	6,31	1,92	6,53	3,62	5,46	212 051 232,56
Nordea Pensionifond A Pluss, EUR	0,97	0,97	0,97	9,57	2,16	9,7	5,27	7,09	28 816 802,36
Nordea Pensionifond B, EUR	1,00	1,00	1,00	4,03	1,3	3,51	2,16	3,62	23 512 312,36
Nordea Pensionifond C, EUR	0,89	0,89	0,89	2,20	0,06	-0,06	1,59	2,02	13 075 277,35
Nordea Pensionifond Aktsiad 100, EUR	1,53	1,56	1,54	12,76	2,64	13,03	6,84	9,51	10 756 646,76
Nordea Pensionifond Intress Pluss, EUR	0,80	0,81	0,80	3,56	0,87	2,92	2,76	3,55	2 357 350,91

Trigon Asset Management

01.06

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a), % 12 kuud	3 aastat	5 aastat	fondi maht
Trigon Balti Fond C, EUR	19,74	20,44	20,04	6,47	5,04	13,35	14,55	12,93	1 460 780,79
Trigon Uus Euroopa Fond C, EUR	32,48	33,64	32,98	7,77	18,28	36,70	8,06	14,69	115 600 308,25
Trigon Venemaa Top Picks Fond C, EUR	23,02	23,84	23,37	922,52	-6,01	43,86	11,26	5,08	11 790 324,18

Fondivalitsejate kontaktandmed

LHV Varahaldus AS Tartu mnt 2, Tallinn 10145, tel 680 0400, faks 680 0402, info@lhv.ee, www.lhv.ee
Nordea Pensions Estonia AS Liivalaia 45/47, Tallinn 10145, tel 710 1250, faks 710 1251, eesti@nordea.com, www.nordea.ee

Trigon Asset Management AS Viru Väljak 2, Tallinn 10111 tel. +372 667 92 00, www.trigon.ee

Maaklerifirmade kontaktandmed

LHV Tartu mnt 2, Tallinn, tel 680 0400, faks 680 0402

Äripäev
Tööstusuudised.ee

Äripäev Nr 107 (5705) 5. juuni 2017

ISSN 1406-2585

INVESTOR TOOMASE BLOGI

Kas ostaksin täna Lerøyd?

Heigo kirjutas ja uuris, kas jätkuvalt tasuks panustada Lerøy Seafoodi aktsiale.

Pea kümme aastat investeerimisega tegelenud Äripäeva lugeja meenutas äsjast Norra kalakasvataja aktsiate *split*'i, mil likviidsuse tõstmiseks sai ühest aktsiast kümme.

"Ma uurisin ja mõtlesin, et võiks ka seda aktsiat oma portfelli osta. Rahvaarv maailmas kasvab ja nõudlus toidu järele ka ja ma eeldan, et selle firma aktsia võib tulevikus tublisti kasvada," kirjutas ta. "Aga, mida teie kui kogenum investor selle prognoosi kohta ütlete, kas asjad võivad niimoodi areneda? See firma maksab dividendi sellel aastal 13 Norra krooni, aga milline dividendi suurus on järgmisel aastal, kuna aktsiaid tuli ju kümme korda juurde?"

Ootan viisakat dividendi ka tulevikus

Lerøy dividendipoliitika on maksta igal aastal välja 30–40% aastasest puhaskasumist. Aktsiate tükeldamine muudab küll aktsia kohta makstava dividendi oluliselt väiksemaks, kuid lõppkokkuvõttes dividenditootlus sellest ei muutu. Prognoosi tegemisel soovitan lähtuda pigem kasumiprognoosidest. Kasum sõltub eeskätt sellest, mida teeb lõhe hind, kuid seda võivad mõjutada väga erinevad regulatiivsed ja bioloogilised riskid, alates haiguspuhangutest ja kaubandussuhetest Hiinaga ja lõpetades Vene sanktsioonide, Tšiili kasvatuste tootmisvõimsuse ja Norra siseriiklike regulatsioonidega.

Lõhesektorit katvad Handelsbankeni analüütikud prognoosivad Lerøyle 2017.–2019. aastaks 5–6% vahemikku jäävat dividenditootlust. Optimistlikumad eksperdid usuvad, et tugev nõudlus lõhe järele jätkub ka lähiaastatel, mis peaks kajastuma nii ettevõtete kasumis kui ka aktsia hinnas. Lisaks ei ole suhtarvudelt sektor pööraselt kallis. Mina ostsin esimest korda Lerøy aktsiaid neli aastat tagasi ning P/E suhtarv ehk hinna ja kasumi suhe 8,4, täna on see 9,45. Ka P/B suhtarv, mis leitakse aktsia hinna jagamisel aktsia raamatupidamisliku väärtusega, on 1,82, mis ei ole üle mõistuse kõrge. Küll manitsen suhtarvude suhtes ettevaatlikkusele – läinud aasta võimas kasumi kasv oli siiski üsna erakordne!

> **Nädalavahetusel Eestit külastanud tuntud kaupleja Alexander Elder leidis, et tehnilise analüüsi põhjal pole väga lühiajalises perspektiivis praegu kindlasti parim aeg aktsia ostmiseks.**
> investor Toomas

VÕRDLUS

Lerøy Seafood on suurima osakaaluga positsioon

Investor Toomase portfell, osakaal protsentides

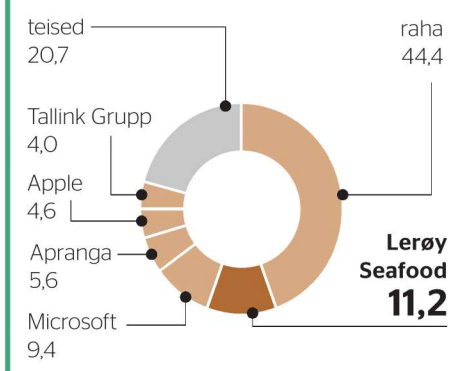

ALLIKAS: ÄRIPÄEV

Hoian lõhe hinnal silma peal

Mina jälgin iga nädal Norra lõhebörsi Fish Pool indeksi FPI liikumist (teavitused saab tasuta meilile tellida) ning sealt näeb nii lõhe hinna liikumist, Norra lõhe ekspordimahu muutust kui ka lõhe hinna prognoose. Arvestada tuleb, et nii lõhe hind kui ka sektorisse kuuluvad aktsiad võivad olla vägagi volatiilsed.

Ehkki võtsin hiljuti Lerøy aktsiast kasumit, on see endiselt minu portfellis suurim positsioon. Järelejäänud aktsiaid ma lähiajal müüa ei kavatse ja juurde osta ka mitte. Nädalavahetusel Eestit külastanud tuntud kaupleja Alexander Elder leidis, et tehnilise analüüsi põhjal pole väga lühiajalises perspektiivis praegu kindlasti parim aeg aktsia ostmiseks, pigem võiks müügimõtteid mõlgutada.

Investor Toomas on Äripäeva välja mõeldud tegelane, aga tema käsutuses on reaalne raha, mida ta investeerib finantsturgudele. Toomas alustas tegevust 2002. aasta alguses, mil tema käsutusse anti investeerimiseks miljon krooni. Toomase investeerimisotsused langetab Äripäeva börsitoimetus, investeerimismõtteid jagab investor Toomas Äripäeva tagumisel leheküljel ja veebis.

PORTFELL

Kuidas läheb Toomase investeeringutel?

päevane muutus

+0,20%

väärtus 280 088,72 eurot

49% aktsiad / **44%** raha / **7%** võlakirjad

aktsiate päevane muutus protsentides

Microsoft	**0,53**
Lerøy Seafood	0,32
Tallink	0,32
Berkshire Hathaway B-aktsia	0
Apple	-0,02
Baltic Horizon Fund	-0,15
Ryanair	-0,52
Olympic EG	-0,59
Statoil	-0,61
Apranga	**-1,5**

Viimased tehingud

Müüs: 11. mail 210 Lerøy Seafoodi aktsiat hinnaga 47,8 eurot aktsia. Tehingusumma oli 10 043,35 eurot. Teenustasu oli 15,06 eurot.

Müüs: 9. jaanuaril 442 Ryanairi aktsiat hinnaga 14,68 eurot aktsia. Tehingusumma oli 6488,56 eurot. Teenustasu oli 14,06 eurot.

SINU ARVAMUS

Kommenteeri Toomase investeerimisotsuseid, jaga oma kogemusi või esita küsimusi veebilehel www.aripaev.ee või e-kirjaga aadressil investor.toomas@aripaev.ee

OMX TALLINN

52 nädalat

Tallinna börsi üldindeks, kajastab põhi- ja lisanimekirja aktsiate liikumisi.

1123,64 **+0,08%▲**

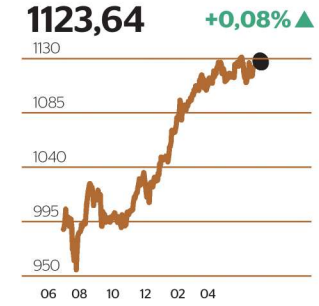

perioodi kõrgeim	1132,03
perioodi madalaim	955,95

REGIOON

Spotify läheb siiski börsile?

Kui mõne aja eest ütles muusikastriimimiskeskkonna Spotify üks juhte Martin Lorentzon, et ettevõte siiski ei plaani börsile minna, on Spotify oma ametlikus teadaandes selle väite ümber lükanud.

Lorentzon ütles Rootsi raadiole antud intervjuus, et ettevõte ei vaja lisaraha ning seega ei plaani ka IPOt.

Nüüd teatas Spotify, et Lorentzon pole ettevõtte ametlik kõneisik. Ettevõte lisas, et börsile minek on jätkuvalt üks variant, mida kaalutakse. Siiski pole kindlat otsust selle kohta veel tehtud.

Eelmisel kuul teatas Spotify, et kaalub börsile minekut. Sealjuures on märkimisväärne, et Spotify puhul ei toimuks traditsiooniline IPO, vaid aktsiad paisataks lihtsalt müüki. Allikate sõnul pole ettevõtte omanikud veel seda siiski otsustanud ning on võimalik, et börsile minnakse ka IPOga.

PANE TÄHELE

Bitcoinilt oodatakse tõusu. Ennustuste kohaselt võib selle väärtus aasta lõpuks kerkida 4000 dollarile.

Hinnalangus naftasektoris. Brenti toornafta hind kukkus alla 50 dollari barreli kohta, sest USA president Donald Trump otsustas Pariisi kliimaleppest loobuda.

Taanlased näitavad Teslale ust. Elektriautode müük on 60,5% langenud.

BÖRSIKAUBAD

Kütused 02.06

USD

Nafta IPE, bbl	49,69
Nafta NYMEX, bbl	47,41
Mootoribensiin, t	543,50
Diislikütus, t	457,50
Kerge kütteõli, t	448,00
Masuut (1% väävel), t	317,75
Maagaas Henry Hub, btu, USD	3,008

Põllumajandus 02.06

nael = 453,59 g

Kohv NYBOT, USc/nael	127,15
Valge suhkur NYSE LIFFE, USD/t	422,60
Kakao NYBOT, USD/t	2016,00
Nisu NYSE LIFFE, USD/t	140,55
Rapsiseemned NYSE LIFFE Pariis	353,25

Värvilised metallid 01.06

USD/t

Alumiinium LME	1930,5
Vask LME	5662
Plii LME	2103,5
Nikkel LME	8865
Tina LME	20425
Tsink LME	2559,5

Väärismetallid 02.06

USD/unts, unts = 31,105 g

Kuld COMEX	1274,22
Plaatina NYMEX	937,91
Pallaadium NYMEX	837,55
Hõbe COMEX	17,39

VALUUTA

Euroopa Keskpank

Austraalia dollar	AUD	1,518
Bulgaaria leev	BGN	1,956
Hiina jüaan	CNY	7,639
Hongkongi dollar	HKD	8,742
India ruupia	INR	72,324
Jaapani jeen	JPY	124,530
Kanada dollar	CAD	1,516
Korea won	KRW	1258,400
Norra kroon	NOK	9,490
Poola zlott	PLN	4,183
Rumeenia leu	RON	4,569
Singapuri dollar	SGD	1,553
Suurbritannia nael	GBP	0,872
Šveitsi frank	CHF	1,088
Taani kroon	DKK	7,439
Tai baat	THB	38,313
Tšehhi kroon	CZK	26,397
Türgi liir	TRY	3,972
Ungari forint	HUF	307,550
USA dollar	USD	1,122

ALLIKAS: BLOOMBERG KELLA 17 SEISUGA

EUR/SEK ▼
9,7760

EUR/RUB ▲
63,5329

BÖRS

Tallinn 02.06

aktsia	sulgemishind, EUR	muutus eelm, %	käive, EUR	P/E	ROE	P/B	divid. tootlus
Arco Vara	1,390	-1,42	622	17,3	4,9%	0,85	0,7%
Baltika	0,290	0,00	-	61,9	4,1%	2,55	0,0%
Ekspress Grupp	1,350	1,50	675	9,2	9,1%	0,83	4,4%
Harju Elekter	4,090	-1,45	16 159	2,6	48,3%	1,23	4,4%
LHV Group	9,590	0,10	9 576	12,6	21,0%	2,65	1,6%
Merko Ehitus	9,350	0,54	468	27,1	5,0%	1,35	4,4%
Nordecon	1,410	0,71	8 496	14,9	8,9%	1,33	6,4%
Olympic EG	1,680	-0,59	118 857	8,8	26,6%	2,34	6,0%
PRFoods	0,365	0,83	2 373	32,2	1,9%	0,62	0,0%
Pro Kapital Grupp	1,860	0,00	102	-	-2,7%	1,21	0,0%
Silvano FG	2,730	-0,73	38 181	10,3	24,2%	2,49	3,7%
Skano Group	0,570	0,00	-	121,7	-23,0%	0,57	0,0%
Tallink Grupp	0,948	0,32	74 923	14,4	5,4%	0,78	3,2%
Tallinna Vesi	13,000	0,00	34 683	13,6	20,1%	2,75	4,2%
Tln Kaubamaja	9,180	0,33	34 234	14,5	15,4%	2,24	6,9%
Trigon PD	0,694	0,00	-	148,2	-2,1%	1,30	0,0%
Baltic Horizon Fund	1,308	-0,15	3 735	-	-	-	-

P/E arvutatud viimase nelja kvartali vahearuande (kui on olemas, siis rahvusvahelise raamatupidamisstandardi (IAS) kohase) konsolideeritud koondkasumi emaettevõtja osa põhjal

Riia 02.06

aktsia	sulgemishind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Grindex	6,47	-0,46	17,0	0,5	-
Latvijas Gaze	9,50	-0,73	11,7	0,6	-
Olainfarm	10,50	2,94	14,8	1,6	-
SAF Tehnika	4,90	3,38	15,4	1,3	-

Helsingi 02.06

aktsia	hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Alma Media	6,11	-0,33	21,0	4,5	2,6
Citycon	2,27	1,34	15,1	0,9	6,4
Elisa Comm.	35,36	-0,11	21,4	5,4	4,2
Finnair	5,42	1,50	-	0,8	-
Fortum	14,48	0,00	25,4	0,9	-
HKScan	3,22	0,00	-	0,4	5,0
Kesko	47,21	1,31	52,5	2,3	4,2
Neste Oil	35,37	-1,48	-	2,3	3,7
Nokia	5,88	1,38	-	1,7	-
Olvi	30,81	1,18	18,2	3,1	2,4
PKC Group	23,55	-0,08	36,18	3,6	-
Stockmann	7,05	0,28	-	0,5	-
Stora Enso	11,40	0,88	-	1,5	-
UPM Kymmene	25,47	0,63	-	1,7	3,7
YIT	7,63	-0,20	-	1,7	2,9

Vilnius 02.06

aktsia	hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Apranga	2,62	-1,50	-	2,6	6,1
City Service	-	-	-	-	-
Invalda	4,350	0,00	-	1,1	-
Linas Agro	0,633	-1,09	28,5	0,6	-
Panevezio Statybos	1,050	-0,94	-	1,6	-
Siauliu Bankas	0,506	-0,20	2,3	1,3	-
Snaige	0,310	0,00	-	0,6	-

Ekspress Grupp ▲
+1,50%

Apranga ▼
-1,50%

LOE VEEBIST

Värsked börsiuudised: **www.aripaev.ee/bors**

Turuülevaade: **investor.aripaev.ee**